

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Sociálních studií a speciální pedagogiky
Studijní program: Sociální práce
Studijní obor: Penitenciární péče

BEZDOMOVECTVÍ THE HOMELESSNESS

Bakalářská práce: 10-FP-KSS-4043

Autor:
Petr TŘEBICKÝ

Podpis:

Adresa:
Kmochova 22
400 11 Ústí nad Labem

Vedoucí práce: Mgr. Václava Tomická

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
65	28	1	1	14	5+CD

V Liberci dne: 10. 4. 2011

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program)

pro (kandidát): Petr Třebický
adresa: Kmochova 22, Ústí nad Labem
studijní obor (kombinace): Penitenciární péče
Název BP: **Bezdomovectví**
Název BP v angličtině: **Homelessness**
Vedoucí práce: Mgr. Václava Tomická
Konzultant:
Termín odevzdání: duben 2011

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 1. 4. 2010

děkan

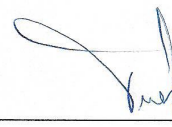

vedoucí katedry

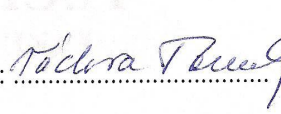
Převzal (kandidát): Petr Třebický

Datum: 4. 6. 2010

Podpis:

Název BP: BEZDOMOVECTVÍ

Vedoucí práce: Mgr. Václava Tomická Podpis:

Cíl: Popsat problematiku bezdomovců v Ústí nad Labem a jejich vnímání na přístup veřejnosti

Požadavky: Formulace teoretických východisek, projektování průzkumu, sběr dat, interpretace a vyhodnocení dat, formulace závěrů

Metody: Dotazník

Literatura: HRADECKÁ, Vlastimila, HRADECKÝ, Vlastimil. *Bezdomovství - extrémní vyloučení*. 1.vyd. Praha, 1996. ISBN 80-902292-0-4
MATOUŠEK, Oldřich, KOLÁČKOVÁ, Jana, KODYMOVÁ, Pavla. *Sociální práce v praxi*. Vydal Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X
PRUDKOVÁ, Táňa, NOVOTNÝ, Přemysl. *Bezdomovectví*. 1.vyd.Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-100-0
ŠTĚCHOVÁ, Markéta, LUPTÁKOVÁ, Marina, KOPOLDOVÁ, Bedřiška. *Bezdomovectví a bezdomovci z pohledu kriminologie*. Vydal institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. ISBN 978-80-7338-069-4
ŠUPKOVÁ, Danuše. *Zdravotní péče o bezdomovce v ČR*. 1. vyd. Grada Publishing, Praha, 2007. ISBN 978-80-247-2245-0
VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. Vyd. Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3

Čestné prohlášení

Název práce: Bezdomovectví
Jméno a příjmení autora: Petr Třebický
Osobní číslo: P08000200

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

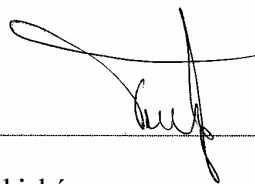
Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 10.04. 2011

Petr Třebický

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych touto cestou upřímně poděkoval za konzultace, věcné připomínky a odborné vedení mé bakalářské práce paní Mgr. Václavě Tomické, člence katedry sociálních studií a speciální pedagogiky při Technické univerzitě v Liberci.

Mé poděkování taktéž patří pracovníkům Azylového domu Samaritán v Ústí nad Labem a pracovníkům Oblastního spolku Českého červeného kříže v Ústí nad Labem za vstřícný přístup a poskytnuté informace, jež mi byly podkladem pro mou bakalářskou práci a zároveň pro rozšíření obzoru v dané problematice týkající se osob bez přístřeší.

Závěrem bych také rád poděkoval vše mým přátelům, blízkým a zejména mé přítelkyni, za trpělivost a toleranci při psaní bakalářské práce.

Název bakalářské práce: Bezdomovectví

Jméno a příjmení autora: Petr Třebický

Akademický rok odevzdání bakalářské práce: 2010/2011

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Václava Tomická

Anotace:

Bakalářská práce se zabývala problematikou bezdomovectví. Jejím cílem bylo popsat problematiku bezdomovců v Ústí nad Labem a jejich vnímání na přístup veřejnosti. Předmětem zkoumání byli nejčastější příčiny bezdomovectví a s tím spojené aktivity ke znovu začlenění do společnosti. Cíle bylo dosaženo v rámci studia a četby příslušných dokumentů a literatury, která se vztahovala k dané problematice a za pomoci provedeného průzkumu. Práce se skládala ze dvou základních oblastí. První teoretická část mapovala a analyzovala problematiku za použití odborných zdrojů. Praktická část se prostřednictvím dotazníku věnovala zodpovězení otázek a ověření předpokladů v souvislosti s nejčastějšími a největšími příčinami bezdomovectví v Ústí nad Labem a s tím spojených aktivit vedoucí ke znovuzачlenění do společnosti. V příloze této práce byl uveden jeden skutečný příběh člověka, který se ocitl bez přístřeší.

Klíčová slova: Azylové domy, bezdomovec, bezdomovectví, domy na půl cesty, chráněné byty pro bezdomovce, chudoba, krizová lůžka, nízkoprahová denní centra, noclehárny, sociální prevence, sociální služby.

Title of Bachelor Thesis: The homelessness

Summary:

My Baccalaureate work was focused on issues of homelessness. Its purpose was to describe homeless difficulties in Ústí nad Labem and public perception of them. Subjects to research were the most frequent causes of homeless and activities connected with tendency of coming back to an ordinary community. The aim was reached by studying and reading to the laid of researching sphere as well as by the helping of exporation made. My work was consisted of two parts. The first one, theoretical part charted and analyzied the questions by usány special sources. The second one, practically attended by means of questionnaires to answering the questions and checking presumptions in contextion with the most frequent and biggest causes of homelessness in Ústí nad Labem. Likewise my work was target the

activities leading to the institutionalizing of homelesses. There was enclosed the truthfully story of a man, who was found unsheltered.

Keywords: Homeless shelter, homeless, homelessness, transitional houses, proprietary flats, poverty, crisis beds, daily low-threshold centres, dormitories, social prevention, social services.

Titel der Bachelorarbeit: Der Obdachlosigkeit

Zusammenfassung:

Meine Bakkalaurearbeit orientiert sich auf die Problematik der Obdachlosigkeit. Ihr Ziel war die Fragen zu beschreiben, die eng mit diesem Thema verbunden sind - das heißt Obdachlose in der Stadt Ústí nad Labem und ihre Wahrnehmung von Öffentlichkeit. Das Untersuchungsobjekt waren häufigste Ursachen der Obdachlosigkeit und Tätigkeiten mit Bemühung um die Wiedereingliederung dieser Menschen in die Gesellschaft. Das Ziel wurde im Rahmen des Studiums, Lesens verschiedenen Dokumenten und der durchgeführten Erforschung erreicht. Diese Dokumente beziehen sich auf das Untersuchungsgebiet. Die Arbeit bestand aus zwei Teilen. Der erste, theoretische Teil orientierte sich und analysierte diese Problematik mit Hilfe der Fachquellen. Der praktische Teil suchte mit Hilfe des Fragebogens Antworten auf Fragen und verifizierte Voraussetzungen im Zusammenhang mit häufigsten und größten Ursachen der Obdachlosigkeit in Ústí nad Labem. Die Arbeit orientierte sich auch auf Aktivitäten führenden zur Resozialisierung der Obdachlosen. In der Anlage wurde eine wirkliche Geschichte des Menschen dargestellt, der kein Dach hatte und als Obdachloser begann zu leben.

Schlüsselwörter: Asylhäuser, Obdachloser, Obdachlosigkeit, Zwischenstationen für Obdachlose, geschützte Häuser für Obdachlose, Armut, Krisenbette, Tiefbettzentrum, Herbergen, Sozialprävention, Sozialdienste.

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÉ ZPRACOVÁNÍ PROBLÉMU.....	12
1 Bezdomovectví.....	12
1.1 Terminologické vymezení základních pojmů.....	12
1.2 Chudoba.....	13
1.2.1 Absolutní chudoba.....	14
1.2.2 Relativní chudoba.....	14
1.3 Sociální vyloučení.....	14
1.4 Historie bezdomovectví.....	18
2 Bezdomovectví a bezdomovci.....	19
2.1 Charakteristika bezdomovců.....	20
2.2 Dělení bezdomovecké populace.....	21
2.3 Příčiny bezdomovectví.....	23
2.4 Popis zvoleného regionu.....	24
2.4.1 Město Ústí nad Labem.....	24
2.4.2 Struktura obyvatel.....	25
2.4.3 Průmysl.....	25
2.4.4 Vzdělání a školy.....	26
2.4.5 Historie města.....	26
2.5 Bezdomovci a kriminalita.....	26
2.6 Popis platné legislativy zaměřené na zvolenou skupinu klientů.....	28
2.6.1 Listina základních práv a svobod.....	28
2.6.2 Zákonné prostředí.....	29
2.6.3 Vyhlášky.....	32
2.6.4 Bydlení.....	33
2.6.5 Zaměstnávání bezdomovců.....	34
PRAKTICKÁ ČÁST.....	34
3 Cíl praktické části a účel průzkumu.....	34
4 Stanovení předpokladů.....	35
5 Použité metody.....	36
6 Popis zkoumaného vzorku.....	36
6.1 Azylový dům Samaritán.....	36
6.2 Oblastní spolek Českého červeného kříže.....	37
7 Průběh průzkumu.....	37
8 Výsledky a jejich interpretace.....	39
9 Shrnutí výsledků praktické části a diskuze.....	55
9.1 Vyhodnocení předpokladů.....	58
ZÁVĚR.....	60
NAVRHOVANÁ OPATŘENÍ.....	61
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	64
SEZNAM PŘÍLOH.....	65

ÚVOD

Příčiny odchodů lidí z domova mohou být různé. Může se jednat jak o dobrovolné odchody z důvodů ekonomických tak, i o nedobrovolné odchody v případech domácího násilí apod. Do současné doby se problém bezdomovectví nepodařilo vyřešit. S tímto problémem se potýkají téměř všechny státy. Ve vyspělých zemích se problematika bezdomovectví stává často diskutovaným tématem, avšak v naší zemi se spíše setkává s nezájmem veřejnosti. Ačkoliv se problém osob bez domova vyskytoval v určité míře téměř vždy, až počátkem devadesátých let se tento společenský jev stal masovým problémem velkoměst, a tudíž také diskutovanou otázkou. Dříve nebyl totiž tento problém v naší společnosti tolik zviditelňován a medializován. Přesto za socialismu tento problém existoval také, ale byl skrytý. Zkrátka se o něm nemluvalo. Klademe si tedy otázku - co je hlavní příčinou bezdomovectví? Jednou z příčin je chudoba. Lidé nemají jisté zaměstnání a často o něj ne svým přičiněním přijdou a tím zároveň i o příjem, ze kterého by byli schopni zaplatit bydlení a veškeré životní náklady. Bez finančních prostředků se tak rázem ocitají na ulici. Příčiny lze hledat také v nefunkčním rodinném zázemí, v domácím násilí, ale také mentálních nebo tělesných chorobách. Nebo v důsledku hazardu či závislosti přijde dotyčný téměř o vše i o střechu nad hlavou.. Bezdomovectví je jedním z řady negativně hodnocených patologických jevů, které se v naší společnosti vyskytují. Bývá většinou provázen pocitem lhostejnosti a pohrdáním ze strany veřejnosti, ale také soucitem. Každý člověk má přesto svůj vlastní pohled na lidi žijící na pokraji společnosti. Ať již pozitivní, nebo negativní. Naše společnost většinou vidí bezdomovce jako kriminálníky a osoby neochotné se začlenit zpět do běžné společnosti. „Ještě před dvěma generacemi si většina lidí pod pojmem domov představovala rodinné prostředí a za bezdomovce byli považováni ti, kdo obývali laciné ubytovny nebo svobodárny. Říkalo se jim bezdomovci (homeless), protože žili sami a málokdy se vídali se svou rodinou nebo příbuznými. V průběhu posledních dvou nebo tří desetiletí se situace změnila. Stále totiž přibývá lidí, kteří žijí osaměle z vlastního svobodného rozhodnutí. Pojem bezdomovec byl proto přenesen na rostoucí kategorii těch, kdo vůbec nemají kde spát buď nacházejí dočasné útočiště

v charitativních útulcích, anebo přespávají na ulici, v parcích, na nádražích nebo ve zchátralých, opuštěných budovách.¹

Přesto se i bezdomovci stávají nejen pachateli trestné činnosti, ale i jejími oběťmi. Sám zastávám názor, že většina z takto žijících osob se do této situace dostala pouze svým přičiněním nebo si tento způsob života zvolila dobrovolně. Často se jim tento život zalíbí a při určitém sociálním zajištění od různých humanitárních organizací se rádi stávají bezdomovci trvalými. Avšak jisté procento zaujímají také ti, kteří se do této nepříjemné situace dostali různými okolnostmi, a neměli tudíž šanci se bezdomovectví ubránit. Ať již přišli o zaměstnání, a proto nebyli schopni zaplatit veškeré poplatky spojené právě s bydlením, a tím ztratili střechu nad hlavou a rázem se tak ocitli na ulici bez prostředků. Ovšem ti, kteří se bezdomovci stali nedobrovolně, se zčásti snaží svoji situaci řešit a spolupracují s úřady a v rámci možností využívají sociálních služeb a azylových domů, které jim umožňují nastalou situaci řešit a usnadnit. Pomoc těm, kteří se chtějí zpět začlenit do společnosti a běžného způsobu života, znamená často nesnadnou práci spojenou s hledáním vhodného postupu k individuálnímu člověku. Je důležité dotyčného podpořit a pozorovat jeho psychickou rovnováhu. Část bezdomovců dbá o svůj zevnějšek, a je tedy někdy těžké odhadnout, zda jde skutečně o bezdomovce. Právě takovéto typy bezdomovců se snadněji začleňují do společnosti a běžného života.

K řešení problematiky bezdomovectví je nutné znát řadu příčin a souvislostí, které tento problém ovlivňují. Ať se jedná o sociální politiku, hospodářskou situaci v zemi nebo faktory materiální, vztahové a osobní podmínky jednotlivců.

V této bakalářské práci bych se chtěl tomuto tématu věnovat a zaměřit se na ochotu a zájem lidí bez domova o znovu-začlenění do běžné společnosti. Vzhledem k neustále se zvyšujícímu počtu osob bez přístřeší je tak téma bakalářské práce „Bezdomovectví“ v současné době velice aktuální. Bakalářská práce je mimo jiné zaměřena na možnosti znovu-začlenění osob bez přístřeší do běžného způsobu života.

Cílem bakalářské práce je popsat problematiku bezdomovců v Ústí nad Labem, jejich vnímání veřejností, dále prostřednictvím průzkumu zaměřeného na sběr a analýzu dat ověřit

---

¹ BARTÁK, Miroslav. *Zdravotní stav populace bezdomovců v ČR a jeho determinanty I*. 1. vyd. Kostelec nad Černými lesy: IZPE, 2004, s. 13

zjištěné teoretické informace o nejčastějších a největších problémech, se kterými se bezdomovci potýkají při možném začlenění zpět do společnosti.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. Teoretická část je zaměřena na objasnění nejdůležitějších pojmů, se kterými se v oblasti bezdomovectví setkáváme. Dále je orientována na problematiku bezdomovectví, vnímání veřejnosti a jejich možné začlenění zpět do společnosti. Jsou zde popsány nejčastější příčiny bezdomovectví a jejich integrace do společnosti.

Pro lepší pochopení problému bezdomovectví je zapotřebí zmínit i základní instituce, se kterými tito lidé přicházejí do kontaktu, a proto jsou uvedeny na závěr teoretické části. Tato samostatná kapitola se tak věnuje institucím a organizacím v ČR, které se zaměřují na pomoc lidem, již se ocitnou bez přístřeší, a které jim poskytnou tzv. azyl.

V praktické části bakalářské práce je proveden průzkum zaměřený na sběr a vyhodnocení dat za účelem zodpovězení otázek předpokladů, týkajících se možné integrace bezdomovců zpět do společnosti a zjištění skutečného stavu v dané problematice.

Průzkum je zaměřen na nejčastější příčiny bezdomovectví a největší problémy týkající se integrace do běžného způsobu života. V průzkumu byla použita metoda nestandardizovaného dotazníku jejíž pomocí byly ověřovány dva předpoklady. Výsledky průzkumu praktické části vyústily v navrhovaná opatření.

TEORETICKÉ ZPRACOVÁNÍ PROBLÉMU

1 Bezdomovectví

1.1 Terminologické vymezení základních pojmů

Pro správné pochopení problematiky bezdomovectví je nezbytné uvést základní pojmy související s tímto tématem:

- **Základní pojmy:**²

Azylové domy – jedná se o sociální zařízení určené lidem bez domova, má však vyšší práh než noclehárna, na klienta jsou zde kladeny vyšší nároky. Počítá se zde s pobytem klienta „po dobu několika týdnů až měsíců, během kterých se očekává vyřešení jeho problému a návrat k soběstačnosti“. Azylový dům poskytuje komplexní pomoc bezdomovcům, kteří mají zájem o reintegraci do společnosti a jsou ochotni a schopni usilovat o změnu své tíživé sociální situace.

Bezdomovec – „tímto termínem je označována osoba nemající domov či možnost dlouhodobě využívat nějaké přístřeší. Termínem bezdomovec se v právu rovněž označuje osoba, která nemá státní občanství žádného státu, je bez jakéhokoliv státního občanství.“³

Bezdomovectví – je společenský jev, kterému předcházejí jednání a procesy vedoucí ke ztrátě zázemí, životních jistot a ke společenskému vyloučení. Zasahuje všechny oblasti života postiženého jedince.

Domy na půl cesty – jedná se o sociální zařízení určené mladým lidem (zpravidla do 26 let věku), kteří opustili školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, popř. odcházejí z výkonu trestu odnětí svobody nebo z ochranné léčby.

Chráněné byty pro bezdomovce – tyto byty jsou nejbližší reálnému prostředí, a tím i nárokům běžného života. Jejich největší předností je začlenění do přirozeného okolního prostředí.

---

² Není-li dále uvedeno jinak PRŮDKOVÁ, Táňa, NOVOTNÝ, Přemysl. *Bezdomovectví*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Triton, 2008, s. 44, 45, 11, 48, 47, 30, 48, 43,

³ *Wikipedie – otevřená encyklopedie*. [online]. [cit.2010-09-26]. Dostupné z URL:<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Houmles>>.

Chudoba – je fenoménem, který je společný všem bezdomovcům, protože lidé, kteří nejsou chudí, se mohou bezdomovectví vyhnout, i když budou vystaveni osobním krizím. Nejčastěji postihuje chudoba, ty, kteří jsou málo odolní nebo slabí.

Krizová lůžka – jsou určena osobám, které se v důsledku mimořádných událostí ocitly bez střechy nad hlavou, potřebují krátkodobé ubytování a zpravidla i krizovou intervenci.

Nízkoprahová denní centra – jedná se o sociální zařízení určené lidem bez domova, které disponuje velkou místností se stoly a židlemi. Klienti si zde mohou odpočinout v čistém, suchém prostředí a najíst se. Jídlo si mohou přinést s sebou nebo zakoupit za symbolickou cenu přímo v denním centru.

Noclehárny – jsou sociální zařízení určená lidem bez domova, kteří chtějí přespat, využít hygienického servisu, případně potravinového servisu za úhradu nebo zdarma.

Sociální prevence – „zahrnuje činnosti směřující k ochraně člověka v jeho přirozeném sociálním prostředí před tím, aby z něho z nějakého důvodu nevypadl (úraz, nemoc z povolání), aby si pro budoucnost vytvořil podmínky pro rozvoj v přirozeném prostředí (vzdělání, školení), neztížil podmínky setrvání v jeho přirozeném prostředí (rekvalifikace, bydlení),“⁴

Sociální služby – „jsou všechny služby, krátkodobé i dlouhodobé, poskytované oprávněným uživatelům, jejichž cílem je zvýšení kvality klientova života, případně i ochrana zájmů společnosti.“⁵

1.2 Chudoba

Jak již bylo zmíněno v úvodu, chudoba je jednou z hlavních příčin bezdomovectví a může být definována různými způsoby. Je to závažný sociální problém, jejímž základem není fyzické strádání, jako tomu je v rozvojových zemích, ale strádání sociální. Jedná se o stav, kdy nedostatek finančních prostředků omezuje možnosti spotřeby a nedostatek finančních prostředků tak neumožňuje zabezpečovat důležité základní životní potřeby na přiměřené úrovni. Chudoba přináší sociální izolaci a stav nouze. Samotný pojem chudoba

---

⁴ *Sociální politika – základní pojmy*. [online].[cit.2010-09-26]. Dostupné z URL: <http://marap.blog.cz/0609/socialni-politika-zakladni-pojmy>.

⁵ MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003, s. 214

nemá díky své mnohovrstevnatosti žádnou obecně přijímanou definici. Pojetí toho, co je chudoba, kdo je chudý, se také v České republice odvíjí od veřejné, politické a odborné diskuze. Chudoba může být samozřejmě definována různými způsoby a její definice dodnes vyvolávají mezi odborníky vzrušené diskuze.⁶

1.2.1 Absolutní chudoba

Jedná se o stav, kdy nedostatek prostředků neumožňuje uspokojovat základní životní potřeby, jako je bydlení, strava a ošacení, do takové míry, že je ohrožena sama existence člověka. Pokud žije jedinec v těchto podmínkách po delší dobu, může to vést k jeho smrti v důsledku hladu nebo např. neléčených onemocnění.⁷

Absolutní chudoba vychází ze stanovení absolutní hranice chudoby. V české sociální praxi se za tuto hranici považuje životní minimum, od kterého se odvíjí nárok na sociální dávky.

1.2.2 Relativní chudoba

Relativní chudoba je stav, v němž jedinec, rodina nebo sociální skupina uspokojuje své potřeby na výrazně nižší úrovni, než je průměrná úroveň v dané společnosti. Relativní chudobu lze měřit pouze na základě národních měřítek (v ČR toto měřítko představuje částka životního minima). V rámci EU se často používá definice relativní chudoby, která za chudého označuje toho, kdo má příjem nižší než 50% průměrného příjmu v daném státě.

Ukazatele relativní chudoby mají velkou vypovídací schopnost, co se rozdělení příjmu a příjmové nerovnosti týče, ale pouze malou vypovídací hodnotu, pokud se zajímáme o reálnou životní situaci jedinců nebo společenských skupin.⁸

1.3 Sociální vyloučení

Sociální vyloučení lze definovat a chápat jako soubor několika navzájem provázaných faktorů. K řešení těchto problémů je třeba nejdříve pochopit každý z nich. Jako faktory lze označit práci (zaměstnanost), bydlení, kriminalitu, sociální politiku dané země, vzdělání, finanční situaci jedince (zadluženost). „Bezdomovectví je považováno za nejzávažnější

---

⁶ BARTÁK, Miroslav. *Zdravotní stav populace bezdomovců v ČR a jeho determinanty I*. 1. vyd. Kostelec nad Černými lesy: IZPE, 2004, s. 18

⁷ BARTÁK, Miroslav. *Zdravotní stav populace bezdomovců v ČR a jeho determinanty I*. 1. vyd. Kostelec nad Černými lesy: IZPE, 2004, s. 19

⁸ BARTÁK, Miroslav. *Zdravotní stav populace bezdomovců v ČR a jeho determinanty I*. 1. vyd. Kostelec nad Černými lesy: IZPE, 2004, s. 19

formu sociálního vyloučení, případně je označováno za příklad extrémního vyloučení ze společnosti. Tyto deklarace jsou v oblasti bezdomovectví zcela běžné.⁹

Sociální vyloučení znamená vyčlenění osoby nebo skupiny mimo běžný život většinové společnosti a zároveň nemožnost se do něj zpět zapojit důsledkem nepříznivé sociální situace.

„Bezdomovství je charakteristické ztrátou bydlení, ovšem ztráta bydlení může ústít v dlouhodobé vyloučení, jež se ve finální etapě projevuje sociální marginalizací. Bezdomovství bývá společností považováno za opovrhovanou, deformovanou, diskriminovanou, segregovanou a marginální strukturu společnosti. Bezdomovci ztrácejí vazby se svými rodinami a postrádají také vazby administrativní, vazby k obci svého trvalého bydliště. Základním projevem bezdomovství je ztráta ubytování, zaměstnání a ztráta občanského průkazu.“¹⁰

V souvislosti s vyloučením z trhu bydlení můžeme hovořit zejména o dvou jevech:

1. o prostorovém vyloučení, kdy jsou lidé odkázáni na bydlení v problémových lokalitách, tzv. sociálně vyloučených lokalitách, ghettech,
2. o bezdomovství hovoříme, kdy jsou lidé bez trvalého přístřeší nebo v širším smyslu bez adekvátního trvalého přístřeší.

Bezdomovci jsou vnímáni jako lidé žijící bez střechy nad hlavou, kteří přespávají v různých parcích, či sklepích, nebo na ulicích.

Ale zároveň lze za bezdomovce také považovat ty občany, kteří přece jen byt mají, ale z důvodu neplacení nájemného nebo z důvodu likvidace domu kvůli jeho nevyhovující statické či podmínkám jsou nuceni takové bydlení opustit.

„A mezi těmito dvěma krajními případy existují lidé v rozličných životních situacích: ti, kteří mají nouzové ubytování na kratší nebo delší období, lidé, kteří mají sice samostatné bydlení, ale nedostává se jim základního zdravotního standardu, z různých důvodů se jim nedostává cenově dostupných bytů.“¹¹

---

⁹ BARTÁK, Miroslav. *Zdravotní stav populace bezdomovců v ČR a jeho determinanty I*. 1. vyd. Kostelec nad Černými lesy: IZPE, 2004, s. 20

¹⁰ *Bezdomovství* [online]. [cit.2010-11-19]. Dostupné z URL:<<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=346&lst=106>>

¹¹ *Bezdomovství* [online]. [cit.2010-11-19]. Dostupné z URL:<<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=346&lst=106>>

Základní faktory sociálního vyloučení:

◆ Práce

V sociálně vyloučených lokalitách se na lidi, kteří nepracují, pohlíží jako na osoby, které se práci vyhýbají. Skutečnost je ovšem taková, že tito lidé zde nemají šanci práci sehnat. V těchto lokalitách je většinou velká nezaměstnanost a vzdělání těchto osob je poměrně velmi nízké. Jedinou možností zaměstnání je tak práce tzv. na černo. Tyto práce se ve větší míře využívají ve stavebním průmyslu. Pokud tento stav trvá delší dobu, ztrácejí tito lidé pracovní návyky a svůj život vidí pouze v krátkodobé perspektivě. Postupem času tak tento stav nicnedělání začnou brát jako normální.

◆ Bydlení

Získat bydlení je pro osoby se sociálním vyloučením velice závažný problém. Možno konstatovat, že daleko závažnější než sehnat finanční prostředky. Bytové jednotky, které vlastní soukromí vlastníci, jsou ve větší míře pro tyto osoby téměř nedostupné. Důvod je jednoznačný. Nájem v těchto bytech jsou jednoduše nadhodnocené a zdaleka neodpovídají skutečnosti. Jejich majitelé totiž tyto byty využívají ke svému obohacení tím, že výši nájemného nadhodnotí na nadstandardní úroveň.

◆ Vzdělání

Zde je třeba zdůraznit, že nízká úroveň vzdělání je jedním z výrazných problémů v této komunitě. Nízká vzdělanost je často příčinou velké části problémů, které k sociálnímu vyloučení vedou. Zároveň nízká úroveň vzdělání je příčinou horší šance uplatnění v běžném životě, ale především v šanci sehnat dobře oceněnou práci.

◆ Sociální politika

V naší republice neexistuje žádný koordinovaný postup, což je velký problém naší země. Sociální dávky a celý sociální systém působí značně nemotivačně, a tak velká část příjemců těchto dávek se stává zcela na nich závislými. Dávky se stávají vedle drobných krádeží téměř jediným příjmem bezdomovecké populace.

◆ Zadluženost

Velká část osob sociálně vyloučených se potýká vedle dalších problémů také s masivním zadlužením. Většinou se jedná o rychlé půjčky od nebankovních subjektů. Pro tyto finanční zprostředkovatele jsou tito lidé velmi vítanými zákazníky. Pokud nejsou schopni totiž půjčky splácet, věřitel tak dostane peníze z dlužníkových sociálních dávek.

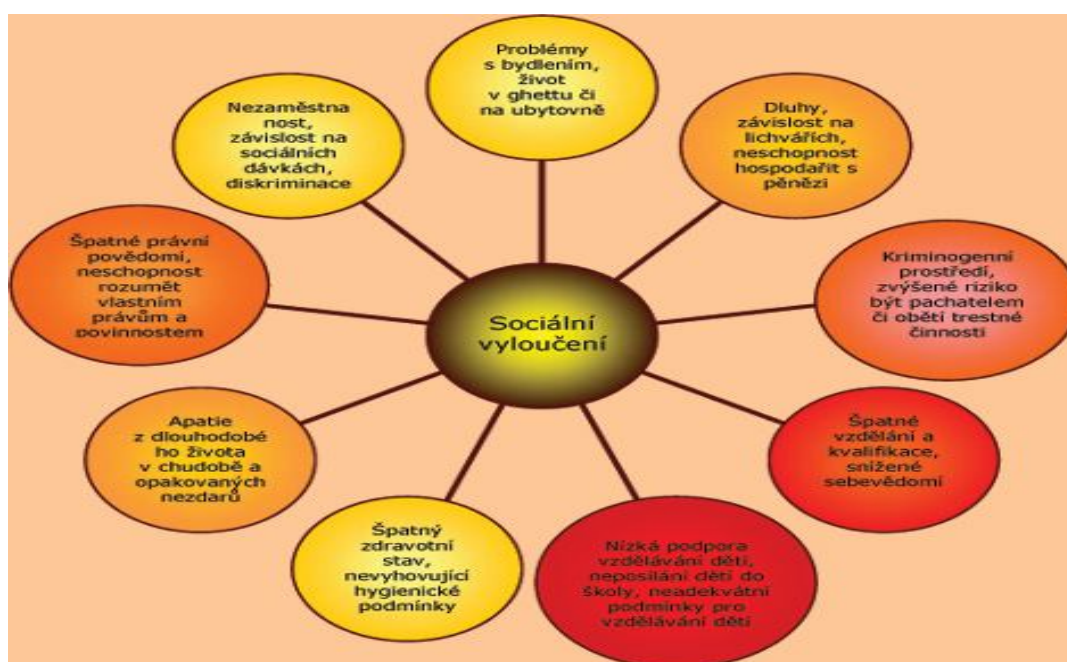

Dalším problémem je také lichva, což v některých případech vede k obrovské zadluženosti. S každou další půjčkou se však šance na její splacení stále více vytrácí. Dalším závažným problémem je také možnost nákupu spotřebního zboží na splátky bez ověření zaměstnavatele nebo příjmu. Tito lidé poté nejsou schopni splácet stanovené částky a jejich dluh se stále více prohlubuje, a hrozí tak riziko exekučního řízení.

◆ Kriminalita

Špatná životní situace vede tyto lidi ke kriminalitě. Jedná se o krádeže, prostituci, alkoholismus, ale zároveň také vede lidi k užívání drog a jiných návykových látek. Sociálně vyloučené lokality jsou především místa, kde kriminalita doslova kvete.

Sociálně vyloučení lidé se ve větší míře potýkají s více problémy, přičemž mnohý z těchto problémů by i jednotlivě ohrožoval normální fungování člověka ve společnosti. S postupujícím se propadem na dno společnosti přestává být zřejmé, co je vlastně původní příčinou tohoto propadu a co je jeho následkem. Lidé se tak dostávají do stále větších problémů, ale zároveň si sami neuvědomují, který z těchto problémů je třeba řešit jako první.

Obrázek č. 1:¹² Grafické zobrazení sociálního vyloučení

¹² Člověk v tísní [online]. [cit.2010-11-19]. Dostupné z URL:<<http://www.clovekvitisi.cz/download/pdf/14.pdf>>

1.4 Historie bezdomovectví

Bezdomovectví se stalo více viditelným po pádu komunistického režimu, tedy po roce 1989. Avšak první znaky bezdomovectví na evropském kontinentě lze datovat už kolem 2. poloviny 19. století díky vlivu industrializace. Důsledkem tak byla migrace obyvatel z venkova do měst. Průmyslová revoluce, industrialismus a nástup kapitalismu představovaly obrovskou změnu, otřes stability a hlubokou restrukturalizaci společnosti. Průmyslová revoluce vyprodukovala řadu sociálních problémů, na které charita nestačila reagovat, protože problém byl v nespravedlivých sociálních strukturách a nespravedlivém zákonodárství. Stát a církve se spojily v pokusu o řešení situace chudiny, přičemž garantem pomoci byl stát a přecházela na něj odpovědnost za péči o potřebné.¹³

Po 2. světové válce bylo bezdomovectví v českých zemích ovlivněno především komunistickým režimem. Tehdejší sociální politika popírala základní práva a svobodu obyvatel a zároveň nařizovala občanům povinnost zdržovat se v místě trvalého bydliště, které měli hlášeno v evidenci obyvatel. Přechodné bydliště nebo přechodný pobyt bývaly pouze výjimkou, a pokud je měl občan uveden, tak musel být tento přechodný pobyt vždy po roce obnovován. Tehdejší socialistický systém zaručoval občanům právo na práci, tudíž bylo povinností pracovat. V důsledku těchto opatření pak mohly státní orgány postihnout občana, který se práci vyhýbal a nepracoval, obviněním z trestného činu příživnictví. Bezdomovectví v té době byl téměř skrytý problém a zcela ne tak viditelný jako v dnešní době, ale existoval i před rokem 1989. Jen se o něm nemluvalo a neřešil se. Tehdejší socialistický režim bezdomovectví nepřipouštěl, a tak lidé bez domova nemohli existovat.

Změnou režimu od totalitního k demokratickému v roce 1989 došlo však k mnoha změnám ovlivňujícím tento sociální jev. Mezi hlavní okolnosti způsobující problém bezdomovectví patřil zánik povinnosti pracovat a s tím související zrušení trestní postížitelnosti za příživnictví. Odstranila se tak úzkost z možného obvinění. Řada občanů tak propadla vidině sladkého bezstarostného života a zvolila život bez každodenního chození do zaměstnání a stala se tak závislými na dávkách od státu. Další příčinou je zprivatizování a rušení řady velkých státních podniků a závodů, které zaměstnávaly velkou většinu obyvatelstva. Podniky tak začaly propouštět přebytečné zaměstnance. Zároveň

---

¹³ PRŮDKOVÁ, Táňa, NOVOTNÝ, Přemysl. *Bezdomovectví*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Triton, 2008, s. 30

rušily podnikové ubytovny, kde byli tito zaměstnanci ubytováni. Tyto ubytovny adaptovaly na hotely a přizpůsobovaly se poptávce trhu. V důsledku jejich transformace tak přišli lidé nejen o práci, ale mnozí z nich se také ocitli bez střechy nad hlavou a bez prostředků na ulici. Také největší a zároveň nejrozsáhlejší amnestie prezidenta republiky Václava Havla v roce 1990 přinesla mnohým propuštěným problémy, že zůstali na ulici, jelikož rodina je buď zavrhnula, nebo o byt přišli v důsledku svého odsouzení a nástupu do vězení. Mnohdy byl pro některé z propuštěných velký problém zajistit si práci a ubytování. Společnost ovšem tehdy ještě nebyla na tyto situace připravena, pokud jde o sociální pomoc těmto osobám, a tak se problém bezdomovectví stával viditelnějším.

Zároveň byl kladen velký tlak na samostatnost a výkonnost jedince v nových sociálně ekonomických podmínkách, což mnohé občany odsoudilo žít na okraji společnosti. Vliv na možný růst bezdomovectví má navíc zahraniční migrace obyvatel a příchod uprchlíků do naší republiky. Zároveň byla přijata Listina základních práv a svobod do českého právního řádu. Na základě této listiny musí stát každému občanu zajistit možnost, aby mohl svá práva a svobodu účinně realizovat.

Změna politického klimatu po listopadu 1989 se hluboce dotkla každého občana a každé rodiny v naší zemi. Zatímco mnozí schopní lidé využívají společenského a legislativního prostředí k užitku sobě i společnosti a jiní je nadměrně zneužívají jen k vlastnímu uspokojení, jsou zde jiní lidé, méně schopní, kteří se nedokázali nesporně pozitivním změnám přizpůsobit, anebo je vůbec nepochopili. Takoví lidé, kteří nedovedou uchopit odpovědnost za vlastní život a za svou rodinu, marně hledají vnější oporu.¹⁴

2 Bezdomovectví a bezdomovci

V mezinárodním právu se pojmem bezdomovec (homeless) označuje cizinec žijící na našem území bez státní příslušnosti a bez povolení úřadů. Avšak u nás se tímto pojmem označuje člověk nemající domov a žijící bez přístřeší. Většinou se jedná o jedince patřící do skupiny tzv. nepřizpůsobivých občanů. Bezdomovectví je problém současné doby nejen u nás, ale i v ostatních státech, které lze zařadit mezi špičku nejvyspělejších zemí světa.

Termínem bezdomovec je označována osoba nemající domov či možnost dlouhodobě využívat nějaké přístřeší. Termín bezdomovectví pak označuje způsob života této osoby

---

¹⁴ HRADECKÁ, Vlastimila, HRADECKÝ, Ilja. *Bezdomovství – extrémní vyloučení*. 1. vyd. Praha: Naděje, občanské sdružení, 1996, s. 19

a existenci tohoto jevu. Bezdomovectví je nejvíc patrné v chudších a odlehlejších částech velkoměst a většinou je spolu s dalšími negativními faktory doprovázeno sociální izolovaností a psychickým strádáním.¹⁵

Bezdomovectví lze nazvat závažným nežádoucím sociálním problémem, který neustále narůstá. Jeho přesná definice není nějak přesně uvedena. Termínem bezdomovec často označujeme osobu bez domova a možnosti využívat nějakého přístřeší. Jde o osoby postižené krajním sociálním vyloučením, jehož hlavní příčinou je ztráta bydlení a možnosti mít střechu nad hlavou. Ovšem jsou i tací jedinci, kteří si zvolili „bezdomovectví“ a s tím související bezstarostný a pohodový život na ulici jako životní styl. „Bezdomovectví je charakteristické nemožností uspokojovat adekvátním způsobem potřebu bydlení. Podle nejužší definice se jedná o lidi „bez střechy nad hlavou“, širší definice považuje za bezdomovce i ty, kteří žijí v různých ubytovnách a azylových zařízeních. Nejširší definice zahrnuje také ty, jejichž bydlení je nejisté. Bezdomovství ovšem není problémem pouze nedostatku vhodného bydlení. Je výrazem psychosociálního selhání jedince. Jeho existence je zároveň selháním veřejné a sociální politiky a jeho existence a současný způsob řešení je de facto v rozporu s již existujícím právním rámcem.“¹⁶

Ačkoliv se jedná o závažný sociální problém, který vzhledem k postupnému zvyšování zadluženosti osob postupně narůstá, je přesto naší společností stále zlehčován a opomíjen. Sám však zastávám takový názor, že i pokud by stát dělal maximum pro tyto osoby, tak z velké části záleží jen na jejich přístupu a ochotě spolupracovat a zároveň se tak snažit o znovuzачlenění do běžné společnosti. Za jednu z hlavních příčin bezdomovectví považujeme ovšem chudobu současně spjatou s nezaměstnaností.

2.1 Charakteristika bezdomovců

Většina osob bez domova je v produktivním věku. Souvisí to pravděpodobně s tím, že řada bezdomovců vzhledem ke svému způsobu života umírá předčasně, a také s velkým rozsahem služeb určených seniorům.¹⁷

---

¹⁵ *Bezdomovci*. [online].[cit.2010-09-26]. Dostupné z URL:

<<http://www.bezdomovci.estranky.cz/stranka/definice-bezdomovectvi>>

¹⁶ BARTÁK, Miroslav. *Zdravotní stav populace bezdomovců v ČR a jeho determinanty I*. 1. vyd. Kostelec nad Černými lesy: IZPE, 2004, s. 5

¹⁷ BARTÁK, Miroslav. *Zdravotní stav populace bezdomovců v ČR a jeho determinanty I*. 1. vyd. Kostelec nad Černými lesy: IZPE, 2004, s. 37

Nezanedbatelné místo ovšem zabírá také skupina mladých bezdomovců. Jedná se o mladé lidi, kteří buď utekli z domova, nebo prošli ústavní léčbou. Jako nejčastější důvod odchodu mladých bezdomovců z domova je neshoda s rodiči, ale také vlastní chování dotyčného, který třeba tíhnul k drogám, alkoholu nebo kriminalitě. Většina bezdomovců jsou svobodní lidé, kteří nikdy nevstoupili do manželství, nebo rozvedení muži. Někteří se potýkají s psychiatrickou diagnózou nebo poruchou osobnosti. Bezdomovectví mužů a žen je odlišné v tom, že muži vykazují nižší stupeň schopností spolupracovat a zároveň i ochoty a vůli jednat. Obecně lze konstatovat, že bezdomovců mužů je více než žen bez domova.

2.2 Dělení bezdomovecké populace

Bezdomovskou populaci v zásadě dělíme do tří skupin:

- a) zjevní bezdomovci,
- b) skrytí bezdomovci,
- c) potencionální bezdomovci.

Zřejmě největší skupinu bezdomovců tvoří zjevní bezdomovci. Jsou to osoby na první pohled zanedbaného vzhledu, nepříjemného zápachu, znečištěného a otrhaného oděvu a celkově vizuálně na první pohled zanedbaní jedinci. Jejich chování je zjevně pro mnohé občany pod úrovní a často neodpovídá chování, které společnost od každého člověka očekává v souladu s existujícími mravními normami. Často se přehrabují v kontejnerech na odpadky za vidinou sehnat něco k jídlu, po ulicích sbírají nedopalky cigaret, nebo až otravným způsobem žebrají na ulicích. Jedná se o nejviditelnější skupinu bezdomovců, žijících především na ulicích, na nádražích, ve squatech, sklepích, ale také v kontejnerech. Žijí tak mimo standardní hranice návyků a sociálních norem. Tato skupina bezdomovců v zimních měsících vyhledává ubytování v azylových domech, zimních noclehárnách nebo noclehárnách zřízených různými charitativními organizacemi nebo městy. Jen malá část z nich odmítá ochranu a možnost ubytování a raději volí život pod širým nebem. Možnost začlenění a adaptace těchto osob zpět do běžné společnosti je velice náročný a zdoluhavý proces. Dost často nemají žádné doklady a bez dokladů je ani nikdo nezaměstná. Ocitají se tak bez finančních prostředků, díky kterým by si mohli opatřit bydlení.

„Zjevní bezdomovci tvoří pouze malou podskupinu bezdomovců, jsou však velmi nápadní, někdy vzbuzují odpor či strach a laickou veřejností jsou nejintenzivněji vnímáni.“¹⁸

Skrytí bezdomovci jsou ti, již svůj životní styl a s tím související problémy skrývají, a nejsme je tedy schopni na první pohled rozlišit. Tvoří zřejmě nejrozsáhlejší skupinu bezdomovecké populace, avšak jejich přesné počty nelze určit, jelikož neustále své místo pobytu mění a málokdy zůstávají na jednom místě delší dobu. Mají slušnější oděv a často dbají o svůj zevnějšek. Tyto osoby se sami za bezdomovce nepovažují a zároveň ani nevyužívají služeb různých charitativních organizací. „Skupina skrytých bezdomovců jsou ti lidé bez přístřeší, kteří se z nějakého jen jim známého důvodu neobracejí na veřejné nebo charitativní služby, aby našli nocleh.“¹⁹

Přespávají stejně jako zjevní bezdomovci v různých sklepech, v domech určených k demolici, ve vracích automobilů, ve výměnících, v kanálech, v lesích, v nejlepších případech přespávají různě po příbuzných.

Skupinu potencionálních bezdomovců tvoří převážně osoby, kterým bezprostředně bezdomovectví hrozí. Mohou se tak ze dne na den ocitnout na ulici, ať již v důsledku ztráty zaměstnání a s tím související schopnosti platit za bydlení, nebo v důsledku rozvodu či drogové závislosti. Tyto osoby nejsou schopné sehnat si vlastní bydlení a žijí v domnění, že budou bydlet i bez vynaloženého úsilí.

„Do skupiny potencionálních bezdomovců patří osoby, jejichž potřeby jsou úřadům buď neznámé, nebo známe jen částečně. Žijí v různých životně těžkých podmínkách, denních rodinných problémech, v potížích osobního charakteru, v potížích udržet si byt a v riziku jej ztratit.“²⁰

Potencionální bezdomovce tvoří především osoby propuštěné z různých ústavů a dětských domovů nebo terapeutické komunity, osoby propuštěné z výkonu trestu, ale velkou skupinu tvoří v současné době též migranti.

---

¹⁸ PRŮDKOVÁ, Táňa, NOVOTNÝ, Přemysl. *Bezdomovectví*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Triton, 2008, s. 14

¹⁹ HRADECKÁ, Vlastimila, HRADECKÝ, Ilja. *Bezdomovství – extrémní vyloučení*. 1. vyd. Praha: Naděje, občanské sdružení, 1996, s. 40

²⁰ HRADECKÁ, Vlastimila, HRADECKÝ, Ilja. *Bezdomovství – extrémní vyloučení*. 1. vyd. Praha: Naděje, občanské sdružení, 1996, s. 40

2.3 Příčiny bezdomovectví

Příčin, které dovedou člověka až k extrémnímu vyloučení, je velké množství. Od ztráty zaměstnání, závislosti na alkoholu nebo jiných návykových látkách, přes kriminalitu, rozvod, zdravotní problémy apod.

Příčiny bezdomovectví můžeme také rozdělit na:

- a) vnější (objektivní),
- b) vnitřní (subjektivní).

Za faktory vnější lze označit sociální politiku státu a ekonomicko-politickou situaci země, politiku zaměstnanosti, bytovou politiku a celkové společenské klima. Nedostatečné zabezpečení podporovaného bydlení pro sociálně slabé a pro občany opouštějící různá ústavní zařízení, vězení atd. Jedná se o faktory, které ovlivňují společnost jako celek.

Faktory vnitřní jsou ovlivněny individuálními vlastnostmi jedince, které zahrnují materiální, osobní a vztahové podmínky jednotlivce. Zároveň tyto subjektivní faktory ovlivňují šanci jedince na návrat do společnosti. Materiální podmínky představují např. ztráta zaměstnání nebo dlouhodobá nezaměstnanost, nedostačující příjmy, zadluženost a ztráta bydlení. Vztahové podmínky jedince se označují rodinnými nebo manželskými problémy, narušenými vztahy mezi rodiči a dětmi a naopak, absence rodinného zázemí. Mezi osobními faktory lze označit různé poruchy osobnosti, duševní nebo tělesné choroby a s tím související invalidita, mentální retardaci, alkoholismus a jiné závislosti, nesamostatnost.

„Faktory objektivní i subjektivní svým působením ovlivňují bezdomovecký fenomén v různých kombinacích a obměnách, odlišnou silou a zákonitostí. Jejich působení se liší v jednotlivých zemích a oblastech rozpomými variacemi s diferenčními výsledky. Co však zůstává konstantní ve všech oblastech světa, ve vyspělých i rozvojových zemích, je skutečnost, že ženy, muži i děti, všichni ti, kteří žijí svůj život bezdomovce, žijí jej ve výrazné chodbě, odlišné od ostatní populace, stejně jako jsou odlišné příčiny jejich bezdomovectví.“²¹

---

²¹ HRADECKÁ, Vlastimila, HRADECKÝ, Ilja. *Bezdomovství – extrémní vyloučení*. 1. vyd. Praha: Naděje, občanské sdružení, 1996, s. 44

K nárůstu počtu osob bez domova přispívá především neadekvátní politika zaměstnanosti a nedostatek sociálních bytů, ale také nevyhovující podpora znevýhodněných osob v naší společnosti. Systém sociální podpory, který je v současné době v platnosti spíše vede k pasivitě některých občanů, kteří si na něm téměř vytvořili závislost. Současný systém je zneužíván jak nezaměstnanými tak zaměstnavateli. Osoby v řadách nezaměstnaných tak ilegálně vykonávají práci na černo a dál pobírají sociální podporu a zároveň výdělek z těchto prací. Zaměstnavatelé se naopak brání vytvářet místa na částečné úvazky nebo zaměstnávat osoby starších ročníků. Ale také ženy s malými dětmi nejsou zaměstnavateli zrovna vítány a vyhledávány. Řada občanů se tak setkává ze strany zaměstnavatelů s diskriminací ať již kvůli věku, rase, zdravotním problémům nebo již zmiňované matky s dětmi. Zároveň také chybí podporovaná pracovní místa pro takto znevýhodněné osoby. Navíc nabídka rekvalifikačních kurzů je také velice omezená. Lidé s úzkými příjmy poté nejsou schopni platit standardní nájemné a tudíž se z nich stávají neplatiči a posléze lidé bez domova.

2.4 Popis zvoleného regionu

2.4.1 Město Ústí nad Labem

Město Ústí nad Labem leží na severu Čech, nedaleko německých hranic, asi 100 km severně od Prahy. Ústí nad Labem vzniklo před více než tisíci lety a leží téměř uprostřed Českého středohoří. Ačkoliv díky své špatné pověsti samo o sobě příliš turistů neláká, jeho okolí je tvořeno nádhernými krajinnými a přírodními scenériemi. Kromě toho, že Ústí nad Labem je důležitým průmyslovým centrem, je zároveň krajským a univerzitním městem. Se svými více než 100.000 obyvateli je bezpochyby největším městem Českého středohoří.

Město je proslulé především svým průmyslovým charakterem se zaměřením na chemii a těžbu hnědého uhlí. Návštěvníky zde může v první řadě zaujmout nakloněná kostelní věž. Vychýlení v její špici představuje téměř dva metry.

V první polovině devadesátých let rozvoj města stagnuje, Ústí se přes zlepšující se životní podmínky nezbavuje špatné pověsti. Zlom přichází až se začátkem nového tisíciletí, začíná se s masivní přestavbou a rekonstrukcí centra (mj. oprava Mírového náměstí a přilehlých ulic, hlavního nádraží a okolního prostoru, dostavba proluk vzniklých za války

a socialismu), podporuje se sport a kultura a Ústí se po letech stává konečně důstojnou metropolí Ústeckého kraje.

2.4.2 Struktura obyvatel

V Ústí nad Labem tvoří nemalou část přistěhovalci z různých zemí (Vietnamci, Makedonci, Ukrajinci), kteří sem přišli za prací do různých továren. Postupem času kdy docházelo k rušení velkých provozů svoji činnost poté soustředili na obchod (tržnice, asijské jídelny), ale také k páchání trestné činnosti. Nemalý problém tvoří ve městě také Romové, kteří se soustředí spíše v krajních částech města a tvoří téměř 80 % z násilné trestné činnosti kam patří především loupežná přepadení a krádeže na osobách. Zároveň také tvoří velkou část z počtu nezaměstnaných.

2.4.3 Průmysl

V městě byl v době socialismu přednostně budován těžký průmysl. Přímo v centru města podél Labe jsou umístěny podniky chemického a potravinářského průmyslu a sklárna. Na severu města v Užíně byla plynárna, na západě v Trmicích elektrárna s teplárnou. Na jihu u Labe byla velká panelárna. Ovzduší města i povrchové vody byly velmi znečištěné. Významný je také přístav na Labi.

Některé tyto provozy jsou v současnosti zrušeny (plynárna, panelárna) ale chemický, sklářský a potravinářský průmysl se dále rozvíjí. Životní prostředí se přesto velmi zlepšilo a město za své úsilí o zlepšení životního prostředí získalo v letech 1999, 2000 i 2001 ocenění Evropské komise. Přes tato ocenění je i nyní patrný laxní přístup městských orgánů k častým haváriím, ke kterým ve zdejší „chemičce“ dochází.

Úsilí občanů o přesunutí chemického průmyslu z centra města na průmyslové periferie zatím pokaždé skončily nezdarem a výhledově nevypadá situace o moc lépe, avšak nebezpečné provozy pomalu z centra mizí, aby byly nahrazovány moderními a bezpečnými technologiemi. To se projevuje například i nynější čistotou řeky Bíliny, která ještě donedávna sloužila k rozředování nebezpečných chemických odpadů, jež místní „chemička“ produkovala.

2.4.4 Vzdělání a školy

Ve srovnání s ostatními městy regionu dosahuje populace v Ústí nad Labem vyšší vzdělanostní úrovně. Ve městě je hustá síť školních a předškolních zařízení, na úrovni základního školství působí i základní umělecké školy.

Lze zde studovat na 21 státních i soukromých středních školách a odborných učilištích typů. V Ústí nad Labem má své sídlo i Univerzita J. E. Purkyně.

2.4.5 Historie města

V Ústí nad Labem již dříve působila velká plejáda humanistických básníků. Z nich vynikli zejména Augustin Fichtenbaum, Christian Theodor Schosser. V okolí Chlumec, Přestanov, Strádov, Žandov a Telnice zuřila v létě roku 1813 po Slavkovu druhá největší bitva napoleonských válek. 29.-30. srpna proběhla bitva u Chlumce a Přestanova. Městské muzeum, které se nachází přímo v centru města je téměř jedno z nejstarších v celých severozápadních Čechách.

Mezi asi nejzajímavější a nejcennější památky lze zmínit kostel Nanebevzetí Pany Marie, který byl postaven kolem roku 1318. V době husitských válek byla zničena jeho věž. S obnovou se začalo až po roce 1452. V 80. letech 19. století byl přestavěn v pozdně gotickém stylu. Bombardování města v roce 1945 vážně narušilo základy chrámové věže a od té doby je věž vychýlena od kolmé osy o téměř dva metry. Za zmínku dále stojí upravená hradní zřícenina Hradu Střekov, který se rozkládá na sto metrů vysoké znělcové skále a z jejíž terasy je překrásný pohled na město a Labské údolí. Hrad Střekov stojí na pravém břehu, kde tvoří na jihu města významnou dominantu.²²

2.5 Bezdromovci a kriminalita

Kriminalita je jedním ze zásadních problémů bezdomovců. V očích veřejnosti jsou lidé bez domova také viděni jako pachatelé různých krádeží a dalších trestných činů, ale také jako znečišťovatelé veřejného pořádku a prvek ohrožující bezpečí občanů.

---

²² *Hrad Střekov* [online]. [cit. 2010-10-30]. Dostupné z URL: <<http://www.hrad-strekov.cz/usti-nad-labem.php>>

■ **Bezdomovci jako pachatelé**

Tato skupina obyvatel je ve skutečnosti zločinem ohrožena nejvíce. Ať již jako pachatelé nebo v postavení oběti. Velké procento bezdomovců tvoří také propuštění vězni, kterým drobné krádeže nejsou cizí. Ovšem hmotná nouze vede ke krádežím i osoby z této skupiny bezdomovců, které ještě nebyli doposud trestány. Hlavním důvodem může být také fakt, že bezdomovci, kteří žijí v této komunitě delší dobu, tak se jí po určitém čase přizpůsobí. Postupem času z jedince žijící v této komunitě opadá strach či obava ze spáchaných činů a následného trestu, ale také zároveň z něj opadá strach z ostudy. Nelze ovšem všechny bezdomovce označit za osoby porušující zákony, ale obrazně řečeno je v této komunitě rozhodně vyšší kriminalita než v běžné populaci. V současné době nelze opomenout vzrůstající podíl bezdomovců na krádežích různých kovů, což způsobuje nemalé škody.

Názory veřejnosti na populaci bezdomovců lze označit spíše za negativní. Veřejnost bezdomovce vidí především jako pachatele trestných činů, příživníky ve společnosti a osoby vyhýbající se zaměstnání a žijící na úkor společnosti.

Majetkové trestné činnosti se dopouštějí v opuštěných objektech, veřejných prostranstvích, ale také na odstavných kolejích železnic. Přestože většina bezdomovců má kriminální zkušenost, dopouštějí se víceméně pouze drobných krádeží z nedostatku prostředků. Co se týká větších organizovaných kriminálních akcí nebo organizovaného zločinu lze téměř s přesností konstatovat, že z důvodu jejich narušenému psychickému stavu těchto akcí nejsou schopni.

„Účinek kriminality a kriminálního jednání na bezdomovství je hrozivý. Sociální skupina, které je upíráno právo na normální existenci, se hroučí a zase naopak vzrůstá pod neustálým napětím z obklíčení a sevření kleští trestných činů.“²³

■ **Bezdomovci jako oběti**

Bezdomovci se zároveň ocitají nejen jako pachatelé trestných činů, ale také jako oběti. Trestnou činností jako oběť jsou ohroženi mnohem více než bydlící populace. Ti, kteří přespávají na ulici nebo na volném prostranství jsou ohroženi nejvíce. Přesto se ale nechtějí přizpůsobit základním pravidlům. Násilníky bývají z velké části skupinky mladých lidí,

---

²³ HRADECKÁ, Vlastimila, HRADECKÝ, Ilja. *Bezdomovství – extrémní vyloučení*. 1. vyd. Praha: Naděje, občanské sdružení, 1996, s. 58

kteří útoky na bezdomovce berou jako určitý druh zábavy a využívají tak své přesily proti samotnému a někdy i téměř bezbrannému člověku. Brutálním způsobem na ně útočí nebo je podpalují. Častým pachatelem útoků na bezdomovce je také sama policie. Z médií jsou známy případy, kdy sami někteří policisté často při incidentech používá nepřiměřeného hrubého násilí.

2.6 Popis platné legislativy zaměřené na zvolenou skupinu klientů

2.6.1 Listina základních práv a svobod

Listina základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku České republiky ohraničuje prostředí pro tvorbu zákonů, podle nichž musí stát zajistit možnost každému občanu, aby mohl svá práva a své svobody účinně realizovat.

Ve vztahu k problému bezdomovství lze připomenout zejména.²⁴

- a) čl. 3, odst. 1: Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení,
- b) čl. 26, odst. 3: Každý má právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací. Občany, kteří toto právo nemohou bez své viny vykonávat, stát v přiměřeném rozsahu hmotně zajišťuje; podmínky stanoví zákon,
- c) čl. 30, odst. 1: Občané mají právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti k práci, jakož i při ztrátě živitele,
- d) čl. 30, odst. 2: Každý, kdo je v hmotné nouzi, má právo na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek,
- e) čl. 31: Každý má právo na ochranu zdraví. Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon.

---

²⁴ není-li uvedeno jinak *Listina základních práv a svobod*. [online]. [cit. 2010-10-31]. Dostupné z URL: <<http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>

2.6.2 Zákonné prostředí

► zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

- upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory jedincům v nepříznivé sociální situaci skrze peněžní dávky a příspěvky,
- ukládá, že má každý nárok na bezplatné základní sociální poradenství a možnostech řešení své nepříznivé situace,
- za sociální vyloučení považuje „*vyčlenění osoby mimo běžný život společnosti a nemožnost se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace.*“
- definuje, sociální služby a zařízení, které je poskytují, stejně tak jako podmínky pro výplatu finančního příspěvku na péči.

Sociální služby dle tohoto zákona zahrnují sociální poradenství, služby sociální péče a sociální prevence. Problematiky bezdomovectví se týkají především služby sociální prevence, které jsou v této podobě u nás poprvé koncipovány. Služby sociální prevence mají napomáhat zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou tímto ohroženy pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností a sociálně znevýhodňující prostředí.

Cílem těchto služeb je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů (§ 53 zák.). Zákon sice bezdomovectví nedefinuje, ale používá termíny „osoby bez přístřeší“ (§63 zák.), dále „osoby v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení“ (§57 zák.), které se obsahu tohoto jevu již více blíží (předchozí právní úprava používala termín „osoby společensky nepřizpůsobivé“).

► zákon č. 109/2006 Sb., o sociálním zabezpečení, kterým se mění některé zákony v souvislosti

s přijetím zákona o sociálních službách

► zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu

- definuje životní minimum jako minimální finanční částku pro fyzickou osobu, která je potřeba k zajištění obživy a základních osobních potřeb jedince,
- vykládá existenční minimum jako minimální příjem osob potřebný k zajištění obživy a základních osobních potřeb k přežití,

- stanovuje výši existenčního a životního minima,
- upravuje způsob posuzování, zda příjmy osob dosahují výše těchto stanovených minimálních částek, které stát zaručuje,
- tento zákon se nezabývá nezbytnými náklady na bydlení.

► **zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi**

- upravuje poskytování pomoci osobám v hmotné nouzi, aby dosáhly základních životních podmínek, a to díky finančním dávkám,
- definuje hmotnou nouzi a situace jedince, jež lze za hmotnou nouzi považovat,
- pomoc zahrnuje dávky: příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc,
- podle zákona má na tuto pomoc občan ČR, osoba, které byl v ČR udělen azyl, cizinec bez trvalého pobytu v ČR, kterému tato práva zaručuje mezinárodní smlouva, občan státu EU s nahlášeným pobytem v ČR min.3 měsíce (stejně tak jeho rodinný příslušník na území ČR).

► **zákon č. 112/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o životním a existenčním minimu a zákona o pomoci v hmotné nouzi,**

► **zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů,**

- upravuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví, dále soustavu orgánů ochrany veřejného zdraví, jejich působnost a pravomoc a také úkoly dalších orgánů veřejné správy v oblasti hodnocení a snižování hluku z hlediska dlouhodobého průměrného hlukového zatížení životního prostředí,
- pojednává o péči o životní a pracovní podmínky, obsahuje hygienické požadavky, opatření předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a právní předpisy v oblasti veřejného zdraví.

► **zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů,**

- upravuje veřejné zdravotní pojištění, rozsah a podmínky, za nichž je poskytována zdravotní péče a způsob stanovení cen a úhrad léčivých přípravků a potravin pro zvláštní lékařské účely hrazených ze zdravotního pojištění,

- podle tohoto zákona je zdravotně pojištěn každý s trvalým pobytem v ČR nebo ten, kdo zde trvalý pobyt nemá, ale má zaměstnavatele, co zde trvalý pobyt má,
- říká, že veřejné zdravotní pojištění vzniká narozením osoby s trvalým pobytem v ČR, tím, získáním trvalého pobytu v ČR a nebo jej nemá, ale stane se zaměstnancem zaměstnavatele s trvalým pobytem v ČR. Zaniká pak úmrtím občana ČR, zrušením trvalého pobytu v ČR či ukončením zaměstnání u zaměstnavatele s trvalým pobytem na území ČR.

► **zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře**

- definuje podmínky nároku osoby na finanční příspěvek od státu, stejně tak jako druhy dávek (ať už závislé na výši příjmu osoby či nikoliv),
- ukládá, že dávky jsou hrazeny ze státního rozpočtu a stanovuje orgány, který sociální podporu spravují.

► **zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění**

- upravuje výši pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, penále, způsob jejich placení, kontrolu, vedení evidence plátců pojistného a zřízení zvláštního účtu všeobecného zdravotního pojištění.

► **zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti**

- upravuje pojistné na sociální zabezpečení (pojistné na důchodové pojištění, pojistné na nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti),
- udává, kdo je poplatníkem pojistného, že pojistné a případné penále jsou příjmem do státního rozpočtu a dále stanovuje způsob platby pojistného.

► **zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení**

- upravuje organizační uspořádání sociálního zabezpečení, působnost České správy sociálního zabezpečení, okresních správ sociálního zabezpečení a orgánů státní správy v sociálním zabezpečení a k výběru příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, úkoly občanů a zaměstnavatelů při provádění sociálního zabezpečení a řízení ve věcech důchodového pojištění a důchodového zabezpečení, včetně řízení ve věcech pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, státní sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi a sociální péče.

► **zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení**

- ustanovuje, že dávky sociálního zabezpečení vyplácí stát, má na ně nárok každý občan našeho státu a nepodléhají dani,
- věnuje se sociální péči, zdravotnímu pojištění a peněžítým dávkám, které se rozdělují na nemocenské a peněžitou dávku v mateřství.

► **zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu**

- uvádí, že „*má každý občan napomáhat dobrému vývoji zdraví svých spoluobčanů, a proto aktivně přispívat k vytváření zdravých podmínek a zdravého způsobu života a práce*“, dále teoretický základní poskytování zdravotní péče, popisuje činnost jednotlivých typů zdravotních zařízení a personálu, zahrnuje obsah preventivní péče, popisuje zdravotní soustavu naší země, upravuje nakládání se zdravotní dokumentací apod.

► **zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců**

- stanovuje obsah pojištění a okruh pojištěných osob, jak pojištění vzniká a zaniká, definuje dávky nemocenského pojištění a vznik a rozsah nároku na ně.

2.6.3 Vyhlášky

◆ **vyhláška č. 63/2007 Sb.**, o úhradách léčiv a potravin pro zvláštní lékařské účely,

◆ **vyhláška č. 383/2007 Sb.**, o stanovení hodnot bodu, výše úhrad zdravotní péče hrazené ze zdravotního pojištění a regulační omezení objemu poskytnuté péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění,

◆ **vyhláška č.504/2006 Sb.**, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi,

◆ **vyhláška č.505/2006 Sb.**, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách,

◆ **vyhláška č.207/1995 Sb.**, kterou se stanoví stupně zdravotního postižení a způsob jejich posuzování pro účely dávek státní sociální podpory,

◆ **vyhláška č. 31/1993 Sb.**, o posuzování dočasné pracovní neschopnosti pro účely sociálního zabezpečení,

◆ **vyhláška č.149/1988 Sb.**, kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení,

◆ **vyhláška č.182/1988 Sb.**, kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon ČNR o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení.

2.6.4 Bydlení

Právní úprava bydlení

Právní prostředí týkající se bydlení je poznamenáno přeměnami společnosti a její ekonomiky. Právo na bydlení není explicitně stanoveno ani ústavou ani zákonem. Nejméně přístřeší nebo ubytování jako nezbytné pro zajištění základních životních podmínek však zaručuje Listina základních práv a svobod v čl. 30, odst. 2, v souladu s Mezinárodním paktem o hospodářských a kulturních právech, článek 11, odst. 1.²⁵

Nájemní vztah k bytu upravuje Občanský zákoník, § 663 - 719 a některá závěrečná a přechodná ustanovení. Zvláště důležité je ustanovení § 685, odst. 1: „Nájem bytu vzniká nájemní smlouvou ... Nájem bytu je chráněn; nedojde-li k dohodě, lze jej vypovědět jen z důvodů stanovených v zákoně.“²⁶

Bydlení, které vzniklo podle dřívějších předpisů, upravuje § 871 odst.1: „Právo osobního užívání bytu ... vzniklé podle dosavadních předpisů, které trvá ..., se mění dnem účinnosti tohoto zákona na nájem.“²⁷

Vypovězení nájmu upravuje § 711 a 711a, problematickým důvodem je však písm. c) „je-li potřebné z důvodu veřejného zájmu s bytem nebo s domem naložit tak, že byt nelze užívat nebo vyžaduje-li byt nebo dům opravy, při jejichž provádění nelze byt nebo dům delší dobu užívat“²⁸

Zákonnou pojistkou je však povinné přivolení soudu ke každé výpovědi z nájmu bytu: *Pronajímatel může vypovědět nájem bytu jen s přivolením soudu...* V případech, kdy nájemce nemůže svým jednáním ovlivnit výpovědní důvod a byl by výpovědí poškozen, má právo na přiměřený náhradní byt, příp. na náhradu stěhovacích nákladů. V některých dalších případech, kdy nájemce sám přivodí výpovědní důvod (hrubé porušování dobrých mravů v domě, neplacení nájemného), má právo na náhradní ubytování nebo náhradní byt nižší kvality.

---

²⁵ HRADECKÁ V., HRADECKÝ I. *Bezdomovství – extrémní vyloučení*, 1. vyd. Naděje, občanské sdružení Praha: 1996, s. 16

²⁶ Občanský zákoník. [online]. [cit. 2010-10-31]. Dostupné z URL:<<http://zakony.kurzy.cz/40-1964-obcansky-zakonik/cast-8-hlava-7/stranka-2/>>

²⁷ Občanský zákoník. [online]. [cit. 2010-10-31]. Dostupné z URL:<<http://zakony.kurzy.cz/40-1964-obcansky-zakonik/cast-8-hlava-7/stranka-2/>>

²⁸ Občanský zákoník. [online]. [cit. 2010-10-31]. Dostupné z URL:<<http://zakony.kurzy.cz/40-1964-obcansky-zakonik/cast-8-hlava-7/stranka-2/>>

Občanský zákoník (s dalšími souvisejícími předpisy, např. zákon č. 102/1992 Sb., zákon č. 50/1976 Sb., vyhláška č. 176/1993 Sb.) ochraňuje nájemní bydlení před případnou svévolí pronajímatele, upravuje možnost společného nájmu bytu manžely nebo jinými osobami i přechod nájmu bytu při úmrtí nájemce nebo v případě, kdy nájemce opustí trvale společnou domácnost (§ 700 - 708).

Žádná zákonná úprava však nestanoví povinnost státu nebo obce dát bydlení občanu, který nebydlí, ať už vlastní byt ztratil nebo jej nikdy nezískal.

2.6.5 Zaměstnávání bezdomovců

V České republice je právo na zaměstnání zaručeno Listinou základních práv a svobod, přijatou usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. v článku 26. „Každý má právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací. Občany, kteří toto právo nemohou bez své viny vykonávat, stát v přiměřeném rozsahu hmotně zajišťuje.“²⁹ Podmínky stanoví zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb. Úskalím tohoto zákona ve vztahu k bezdomovcům jsou identifikační údaje v § 5 odstavci a) 1., kdy je fyzická osoba identifikována jménem, příjmením, případně rodným příjmením, státním občanstvím, rodným číslem nebo datem a místem narození a bydlištěm. Přičemž bydliště je specifikováno v § 5 odstavci b) 1. „u státního občana České republiky jako adresa místa trvalého pobytu na území České republiky.“³⁰

Místo trvalého bydliště je přitom u bezdomovců sporné a komplikované (fiktivní nebo v sídle příslušného městského úřadu).

PRAKTICKÁ ČÁST

3 Cíl praktické části a účel průzkumu

Cílem praktické části je popsat problematiku bezdomovců v Ústí nad Labem a jejich vnímání na přístup veřejnosti a potvrdit nebo vyvrátit stanovené předpoklady, týkající se znovu začlenění osob bez přístřeší do běžného způsobu života.

K ověření stanovených předpokladů, které se týkají nejčastějších příčin bezdomovectví a jejich znovu začlenění do běžného způsobu života je v této praktické části zvolena

---

²⁹ *Listina základních práv a svobod*. [online].[cit. 2010-10-31]. Dostupné z URL:<<http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>

³⁰ *Zákon o zaměstnanosti*. [online].[cit. 2010-10-31]. Dostupné z URL:<http://www.firemnifinance.cz/zpravy-soubory/FI_435_2004.rtf>

metoda nestandardizovaného dotazníku, která bude zaměřena zejména na cílovou skupinu zjevných bezdomovců, tak jak byla vydefinována v teoretické části (podkapitola 2.7)

Metoda nestandardizovaného dotazníku je zaměřena ke zvoleným předpokladům na jednotlivé otázky, které pokrývají širší problematiky. Otázky jsou anonymně vyplněny respondenty v některých případech za asistence sociálních pracovníků, za účelem získání dat a informací, které vyvrátí nebo potvrdí níže uvedené předpoklady.

Na základě získaných informací k jednotlivým otázkám je zjišťováno, jaká věková skupina nejčastěji vyhledává sociální služby a za jakým účelem. Jedná se pouze o přechodné ubytování v azylových zařízeních nebo o problémy, se kterými se obracejí na sociální pracovníky.

Metoda dotazníku je také zaměřena na hlavní příčiny bezdomovectví a s tím spojené aktivity, týkající se znovu začlenění do společnosti.

Další kapitola praktické části je zaměřena na projektování průzkumu, sběru dat, interpretaci a vyhodnocení dat klientů, kteří vyhledali azylová zařízení v roce 2008 s počtem klientů vybraných azylových zařízení v Ústí nad Labem v roce 2009. Dále je zde porovnán počet klientů, kteří se znovu začlenili zpět do společnosti v roce 2008 s rokem 2009.

Účelem tohoto porovnání je zjištění, zda-li bezdomovci vyhledávají azylová zařízení za účelem přespání a poskytnutí základních potřeb, či zda mají zájem o konzultace se sociálními pracovníky vedoucí ke znovu začlenění do společnosti.

Informace, které byly podkladem pro ověření uvedených předpokladů, byli poskytnuty z oblastní charity azylového domu Samaritán se sídlem ul. Štefánkova 1, Ústí nad Labem a Oblastního spolku Českého červeného kříže se sídlem ul. Thomayerova 2, Ústí nad Labem.

4 Stanovení předpokladů

► Lze předpokládat, že alespoň 80 % respondentům vyhovuje jejich současná situace (ověřováno za pomoci vlastního dotazníku předloženého vybrané sociální patologické skupině zjevných bezdomovců v Ústí nad Labem – viz příloha č. 2).

► Lze předpokládat, že alespoň 20 % respondentů má snahu o návrat k běžnému způsobu života (ověřováno za pomoci vlastního dotazníku předloženého vybrané sociálně patologické skupině zjevných bezdomovců v Ústí nad Labem – viz příloha č. 2).

5 Použité metody

Pro ověření stanovených předpokladů a dosažení cíle v praktické části je u respondentů, jímž současná situace vyhovuje a respondentů, jenž mají snahu o návrat k běžnému způsobu života, použito metody nestandardizovaného dotazníku, který byl vytvořen na základě získaných informací z vlastního šetření a z azylových zařízení v Ústí nad Labem. Na základě zpracování dotazníku byly vyhodnoceny informace, které byly přeneseny do grafů a tabulek v příslušných kapitolách.

6 Popis zkoumaného vzorku

6.1 Azylový dům Samaritán

Azylový dům Samaritán oblastní charity v Ústí nad Labem vznikl 7. února 2000 v Ústí nad Labem. Jedná se o nestátní, neziskovou organizaci, jejímž hlavním cílem je snižování počtu osob a rodin, které se ocitly v nepříznivé sociální a zdravotní situaci. V Ústí nad Labem a přilehlém okolí poskytuje sociální služby, preventivní a vzdělávací aktivity.

Dům Samaritán nabízí tyto služby:

- **Centrum pomoci Samaritán**

Nabízí osobám bez přístřeší bezpečný prostor pro uspokojení základních fyziologických potřeb a získání prvotní podpory sociálního pracovníka. Uživatelé této služby mohou získat potravinovou pomoc, prostor a prostředky pro osobní hygienu a sociální poradenství. Základem služby je motivování uživatele, aby svou nepříznivou situaci začal řešit a tím zahájil zpětné začlenění do společnosti.

- **Noclehárna Samaritán**

Snižuje sociální a zdravotní rizika související se způsobem života osob bez přístřeší a vytváří podmínky, aby svou osobní situaci mohl uživatel řešit. Uživatel, který se ocitl v kritické životní situaci zde získává hlavně zázemí. Možnost přespání, prostor a prostředky pro osobní hygienu, potravinovou pomoc, ošacení a sociální poradenství. Noclehárna má charakter nízkoprahového zařízení, poskytuje přechodný nocleh od večerních do ranních hodin.

• **Azylový dům Samaritán**

Posláním Azylového domu Samaritán v Ústí nad Labem je nabídnout lidem, kteří se z různých důvodů ocitli bez domova, řešení, jak se postavit na vlastní nohy. Služba poskytuje poradenství a přechodné ubytování pro muže a ženy. Východiskem pomoci je individuální přístup ke každému, kdo službu vyhledá a má o ni zájem.

6.2 Oblastní spolek Českého červeného kříže

Oblastní spolek ČČK v Ústí nad Labem je humanitární občanské sdružení působící mimo jiné na celém území České republiky. Působí zejména v oblasti humanitární, sociální a zdravotní. Naplňování poslání a plnění úkolů ČČK je všeobecně prospěšnou činností. Český červený kříž je jedinou státem uznanou národní společností Červeného kříže na území České republiky ve smyslu mezinárodního práva. Jeho postavení je upraveno Zákonem č.126/1992 Sb. o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži, podle nějž plní zejména tyto úkoly:

- působí jako výlučně uznaná pomocná organizace vojenské zdravotnické služby,
- působí v oblasti civilní obrany a ochrany obyvatelstva a poskytuje pomoc v případech katastrof a jiných mimořádných událostí,
- poskytuje zdravotnické, záchranné, sociální a další humanitární služby.

7 Průběh průzkumu

Průzkum u bezdomovců byl prováděn pomocí metody dotazníku, kdy dotazník byl rozdán osobně a to bezdomovcům na ulici, konkrétně se jedná o objekt bývalého hotelu Máj na Severní Terasě v Ústí nad Labem, kde se zdržuje větší množství bezdomovců. Jedná se o „neobydlený“ a zpustošený několikapatrový hotel, o který si již několik let vedou spory mezi jeho majitelem a městem Ústí nad Labem (viz příloha č. 3 a č. 4)

Dotazník byl předložen jednotlivým uživatelům, kdy jsem byl nápomocen při jeho samotném vyplňování. V případě nejasností týkající se položené otázky bylo vše řádně vysvětleno.

Bylo nutné však počítat i s tím, že nebudou všichni bezdomovci ochotni k vyplnění dotazníku. Proto byly dotazníky rozdány za přítomnosti sociálních pracovníků i v Oblastní charitě azylového domu Samaritán a v Oblastním spolku Českého červeného kříže v Ústí nad Labem.

Průzkum, který byl zjišťován v rozmezí měsíce říjen až listopad roku 2010 v Ústí nad Labem pomocí metody dotazníku byl zaměřen na zjevné bezdomovce, jak bylo již uvedeno. Tyto jedinci se nejvíce zdržovali v bývalém objektu hotelu Máj na Severní Terase, autobusovém nádraží a u OD Kaufland v Ústí nad Labem.

Na každém patře tohoto bývalého hotelu se nachází několik místností, které dříve sloužili jako hotelové pokoje. V těchto místnostech žije několik bezdomovců.

U první místnosti, jenž sloužil jako hotelový pokoj se nacházeli dřevěné dveře, které zde byli jen opřené, tak aby zamezili přístup cizím osobám do místností. Po zaklepání na dveře se ozvalo „dále.“ V místnosti, která byla vybavena dřevěným nábytkem, matrací s příkrývkou a několika plakáty na zdech byl spatřen muž, který byl znám již několik let díky mému zaměstnání policisty, kdy jsem se s ním setkával v obvodu Krásné Březno, Ústí nad Labem. Jednalo se o osobu jménem Josef (viz příloha č. 5). Z důvodu ochrany osobních údajů podle Zákona č. 101/2000 Sb., na ochranu osobních údajů, v platném znění bylo respektováno přání Josefa a jméno bylo záměrně vymyšleno. V té době byl vyšetřován pro drobné přestupky týkající se krádeží v obchodech a posléze i krádeží týkající se vloupání do motorových vozidel. Josef dříve bydlel na ubytovně a pobíral sociální dávky. U respondenta Josefa bylo využito osobního kontaktu a byl požádán o vyplnění dotazníku, který mu byl předložen. Respondent Josef se na nic nevyptával a dotazník vyplnil.

Poté bylo využito místní znalosti respondenta Josefa a v celém objektu bývalého hotelu Máj byly rozdány další dotazníky, které respondenti vyplnili. Nebyl zde zaznamenán žádný negativní přístup a to pravděpodobně díky přítomnosti respondenta Josefa, který ostatní dobře znal a díky kterému byla návratnost dotazníků zajištěna. Samozřejmě, že bylo z mé strany připraveno několik krabiček cigaret, které byly také dotazovaným respondentům rozdány.

Další dotazníky byly rozdány uživatelům Oblastní charity azylového domu Samaritán a Oblastního spolku Českého červeného kříže v Ústí nad Labem. Při rozdávání dotazníků byla přítomna i sociální pracovnice. Zde byl zaznamenán i negativní přístup, kdy uživatelé odmítli vyplňovat dotazník, což odůvodnili tím, že to stejně k ničemu nepovede.

Obdobným způsobem byly rozdány dotazníky u autobusového nádraží v centru města Ústí nad Labem a to ve večerních hodinách, jelikož přes den se zde moc bezdomovců nezdržuje. Zde byl ze strany bezdomovců patrný negativním přístup ohledně vyplnění

předloženého dotazníku s tím, že nebudou nikomu pro srandu. Samozřejmě, že jejich rozhodnutí bylo plně respektováno. Pár dotazníků se však podařilo nakonec vyplnit, poté co byli bezdomovci vyslechnuti s tím, že si postěžovali, co je vlastně trápí. V tomto případě bylo poukázáno na to, že je zde i nějaká šance na změnu jejich současné situace a to na základě zjištěných informací z předloženého dotazníku. Respondentům byly otázky z předloženého dotazníku přečteny a následně zaškrtnuty varianty s nimiž souhlasily.

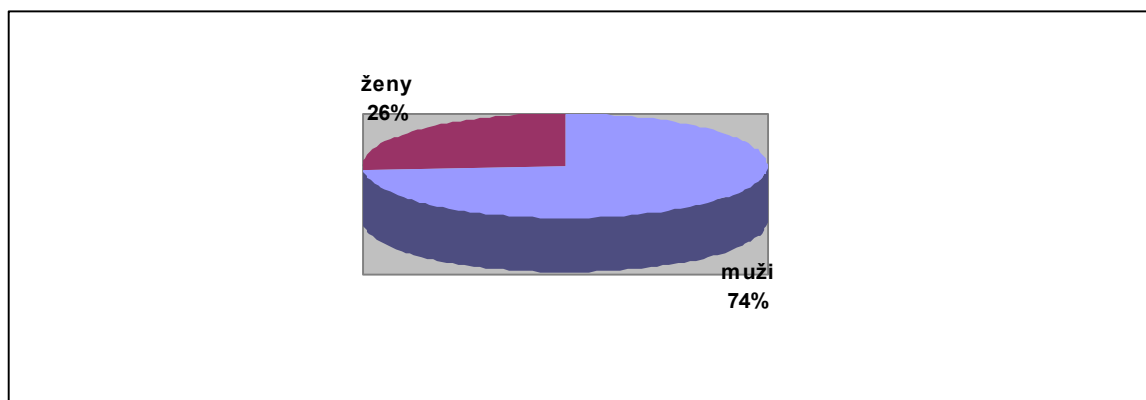
Další snaha o předložení a vyplnění dotazníku byla provedena u OD Kaufland v ul. Klíšská, Ústí nad Labem, kde bylo taktéž využito osobního kontaktu s některými respondenty, kteří se zde nacházeli a jenž se v minulosti dopouštěli drobných krádeží v obchodech. Ze strany těchto respondentů nebyl sebemenší problém ohledně vyplnění předloženého dotazníku. Naopak byl ze strany respondentů projevěn zájem o předložené dotazníky.

8 Výsledky a jejich interpretace

Dotazník tvoří celkem 28 otázek. Z toho je 26 otázek uzavřených a 2 otázky jsou otevřené, kde se respondenti mohou, ale nemusí vyjádřit. Vzhledem k tomu, že se jedná o patologickou skupinu zjevných bezdomovců, byl dotazník tvořen nejpodstatnějšími otázkami, které vyvrátí či naplní předpoklady týkající se znovu začlenění bezdomovců do společnosti.

Dotazník byl rozdán celkem 65 bezdomovcům v Ústí nad Labem, avšak byl vyplněn pouze v 50 případech. Celkem 6 dotazníků odmítli uživatelé vyplňovat a 9 dotazníků se nepodařilo navrátit k vyhodnocení.

Otázka č. 1: Pohlaví: muž, žena?

Graf č. 1: Procentní vyjádření složení průzkumného vzorku

Otázkou bylo zjišťováno, jaké pohlaví převládá v problematice bezdomovectví v okrese Ústí nad Labem. Po vyhodnocení bylo zjištěno, že největší podíl 50-ti dotázaných respondentů činí muži a to celkem v 74 % (37 osob). 26 % (13 osob) činí ženy.

Otázka č. 2: Váš věk?

Tabulka č. 1: věková kategorie respondentů

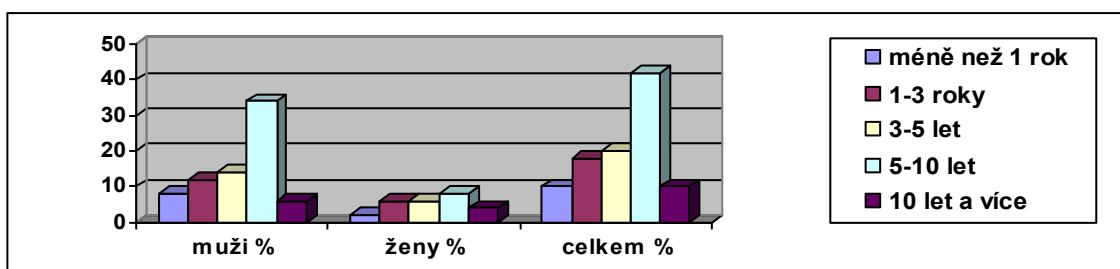
Věk respondentů:	Muži (množství)	Ženy (množství)	Celkem (množství)
Do 20 let	3	3	6
20-30 let	4	1	5
30-40 let	7	3	10
40-50 let	18	5	23
50 a více	5	1	6
Celkem (množství)	37	13	50

Otázkou bylo zjišťováno jaká věková kategorie respondentů zaujímá největší část bezdomovců v Ústí nad Labem s cílem potvrdit či vyvrátit předpoklady týkající se začlenění zpátky do společnosti. Po vyhodnocení bylo zjištěno, že největší část bezdomovecké populace zaujímá 23 respondentů (46 %) ve věku 40-50 let. Nejmenší část bezdomovecké populace tvoří 6 respondentů (12%) ve věku do 20 let a 6 respondentů (12%) ve věku 50 let a více. 10 respondentů (20%) jsou ve věku 30-40 let. 5 respondentů (10%) tvoří věkovou kategorii 20-30 let.

Z výsledku je patrné, že největší část respondentů 23 osob (46%), kteří se ocitli bez přístřeší je ve věkové kategorii 40-50 let. Zde je již zřejmé, že se respondenti této věkové kategorie budou jen stěží snažit o začlenění do společnosti, jelikož současná společnost dává větší šanci mladší populaci.

Otázka č. 3: Jak dlouho jste bezdomovcem?

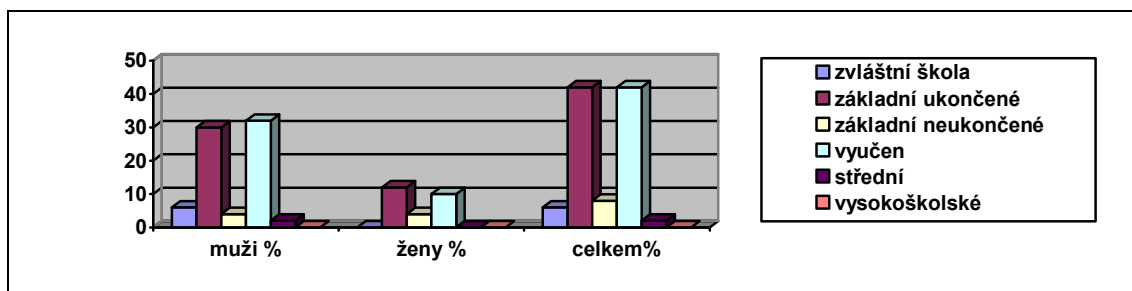

Graf č. 2: Procentní vyjádření délky trvání stavu bezdomovce

Otázkou bylo zjišťováno zda-li dotazovaní bezdomovci mají zájem začlenit se do společnosti či jim vyhovuje jejich současná situace.

Po vyhodnocení otázky, jak dlouho se cítíte být bezdomovcem, bylo zjištěno, že největší podíl a to 42 % (21 osob) zaujímají respondenti, kteří jsou bezdomovci 5-10 let. 20 % respondentů (10 osob) jsou bezdomovci 3-5 let. 18% respondentů (9 osob) se cítí být osobou bez přístřeší v délce od 1-3 let. 10 % respondentů (5 osob) jsou bezdomovci méně než jeden rok a 10% respondentů (5 osob) 10 let a více. Z této otázky je zřejmé, že největší část respondentů (42%), kteří jsou bezdomovci od 5-10 let nemá chuť se navrátit zpět do společnosti.

Otázka č. 4: Vaše vzdělání?

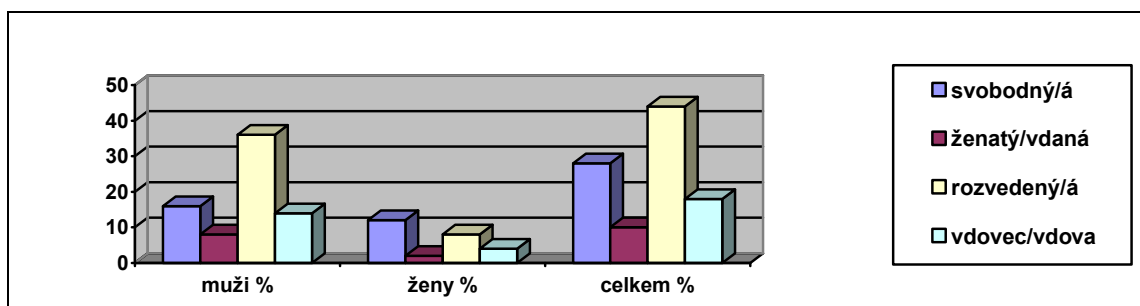

Graf č. 3: Procentní vyjádření týkající se vzdělání respondentů

Touto otázkou bylo zjišťováno jak se liší názory respondentů podle stupně vzdělání a zda-li vzdělání je hlavní příčinou problematiky bezdomovectví.

Po vyhodnocení této otázky bylo zjištěno, že největší podíl dotázaných činí celkem 42 % respondentů (21 osob) jenž jsou vyučeni v oboru a zároveň 42% respondentů (21 osob), kteří mají základní ukončené vzdělání. 8 % respondentů (4 osoby) má základní neukončené vzdělání. 6% respondentů (3 osoby) má zvláštní školu. 2 % respondentů (1 osoba) má střední a 0% respondentů vysokoškolské vzdělání.

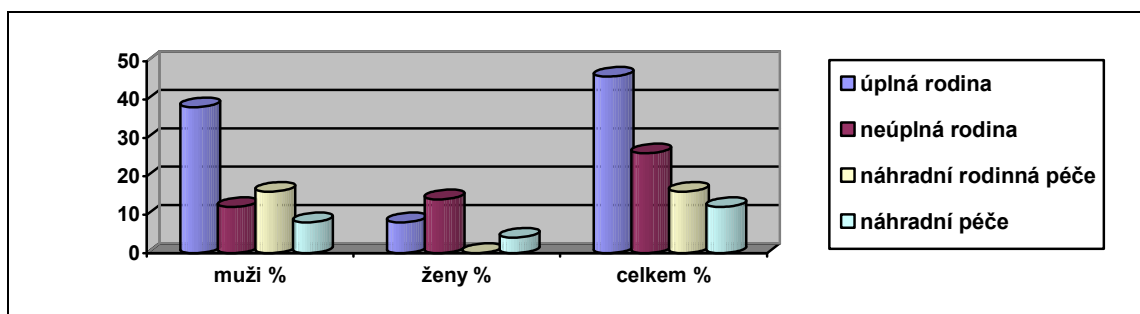
Otázka č. 5: Jaký je Váš stav?

Graf č. 4: Procentní vyjádření osobního stavu respondentů

Cílem této otázky bylo zjistit zda-li rodinný vztah ovlivnil situaci respondenta. Na základě vyhodnocení této otázky bylo zjištěno, že 44 % dotázaných respondentů (22 osob) je v současné době rozvedených. Nejmenší počet a to 10 % (5 osob) jsou ženatí respondenti. Svobodných respondentů je 28 % (14 osob), vdovec/vdova je celkem 18% (9 osob) respondentů. Z výsledku je patrné, že největší část dotázaných respondentů (44%) se ocitla bez přístřeší z důvodu rozvodu se svým partnerem, přičemž následně vznikly komplikace jak s bydlením tak i s financemi.

Otázka č. 6: Vyrůstal jste?

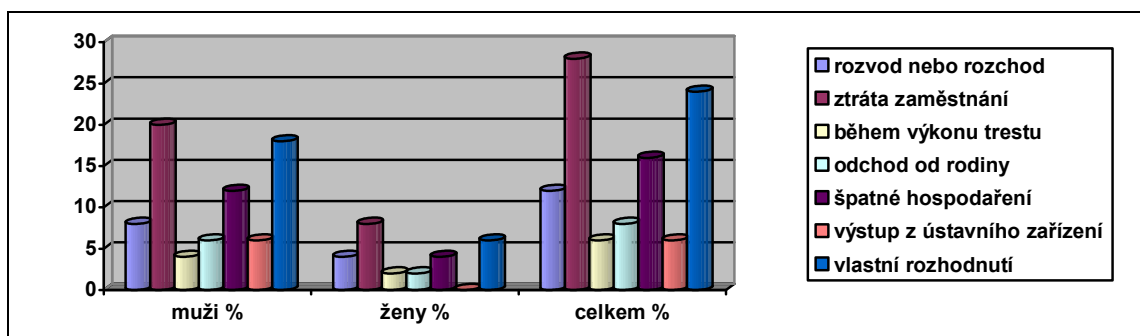

Graf č. 5: Procentní vyjádření z jaké rodiny respondenti pocházejí

Cílem této otázky bylo zjistit z jaké rodiny respondenti pocházejí a z jaké části se tato problematika na jejich současné situaci podílí.

Po vyhodnocení této otázky bylo zjištěno, že největší část respondentů pochází z úplné rodiny. Jedná se celkem o 46 % (23 osob). Nejmenší část respondentů pochází z náhradní péče. Jedná se celkem o 12 % (6 osob). Z neúplné rodiny pochází 26 % respondentů (13 osob), z náhradní rodinné péče 16 % respondentů (8 osob).

Otázka č. 7: Důvody proč jste se ocitl na ulici?

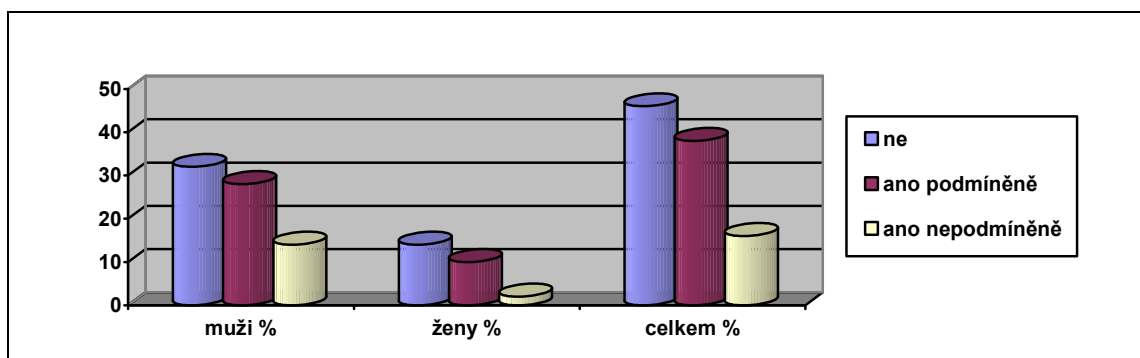

Graf č. 6: Procentní vyjádření týkající se důvodu života na ulici

Cílem této otázky bylo zjistit z jaké hlavní příčiny se respondenti ocitli na ulici.

Po vyhodnocení této otázky bylo jednoznačně zjištěno, že největším podílem, který zapříčinil respondentův život na ulici je ztráta zaměstnání. Jedná se o problematiku celkem u 28 % dotázaných respondentů (14 osob). Na druhém místě je celkem 24 % respondentů (12 osob) žijící na ulici z vlastního rozhodnutí. 16 % respondentů (8 osob) žije na ulici vlivem špatného hospodaření. 12 % respondentů (6 osob) se ocitlo na ulici vlivem rozvodu nebo rozchodu. 8 % (4 osoby) tvoří respondenti, kteří odešli od rodiny. 6 % respondentů (3 osoby) se ocitli na ulici během výkonu trestu a 6 % respondentů (3 osoby) z výstupu z ústavního zařízení.

Otázka č. 8: Byl jste soudně trestán?

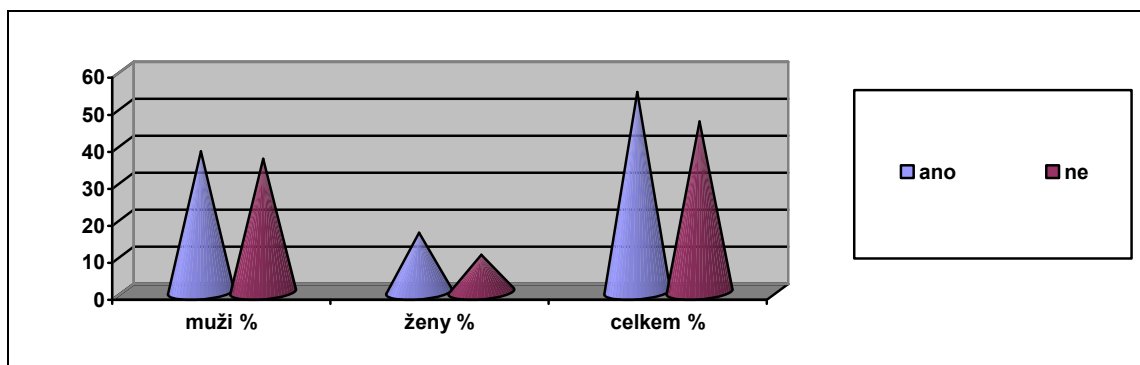

Graf č. 7: Procentní vyjádření týkající se problematiky trestu respondentů

Cílem této otázky bylo zjištění, zda-li problematika trestu nebrání respondentům v začlenění do společnosti, kdy díky nepodmíněčnému odsouzení mohou přijít např. o svůj domov.

Po vyhodnocení této otázky bylo zjištěno, že 46 % respondentů (23 osob) nebylo soudně trestáno, tudíž problematika trestu není příčinou problematiky bezdomovectví. 38 % respondentů (19 osob) bylo podmíněčně odsouzeno a 16 % respondentů (8 osob) bylo odsouzeno nepodmíněně.

Otázka č. 9: Stal jste se obětí trestného činu?

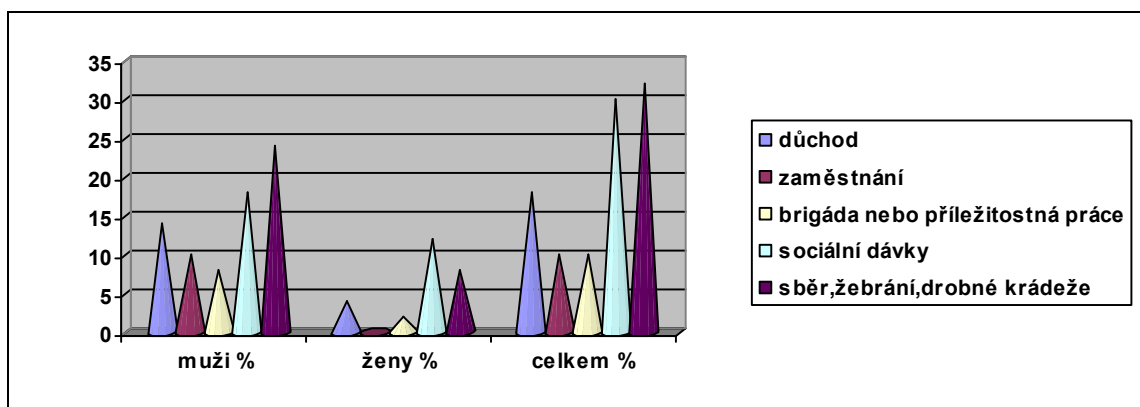

Graf č. 8: Procentní vyjádření respondentů jako obětí trestných činů

Cílem této otázky bylo zjištění zda se respondenti stali obětí trestného činu a zda si je pachatelé nevybírají záměrně, jako osoby více zranitelné.

Na základě vyhodnocení bylo zjištěno, že 54 % respondentů (27 osob) se stalo obětí trestného činu a 46 % (23 osob) nemá s touto nepříjemnou událostí žádné zkušenosti. I přesto, jako oběti trestných činů převládají muži, jak je patrné z grafu.

Otázka č. 10: Jaký je zdroj Vašich příjmů?

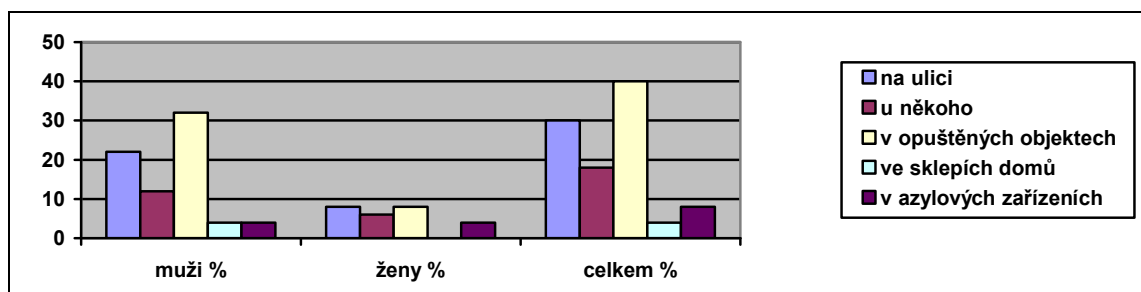
Graf č. 9: Procentní vyjádření finančních příjmů respondentů

Cílem této otázky bylo zjištění, jaký je hlavní zdroj příjmů a zároveň obživy respondentů, což potvrdí či vyvrátí stanovené předpoklady týkající se znovu začlenění do společnosti.

Po vyhodnocení otázky bylo zjištěno, že největším procentem zdroje příjmů respondentů a to celkem 32 % (16 osob) je sběr, žebrání a drobné krádeže. Až poté následují s celkem 30 % (15 osob) respondenti pobírající sociální dávky. 18 % respondentů (9 osob) pobírá důchod (starobní nebo invalidní), 10 % (5 osob) je zaměstnáno a 10 % respondentů (5 osob) má brigádu nebo příležitostnou práci.

Většina dotázaných respondentů nemá zájem si ani vyřídít sociální dávky což znamená, že 32 % (16 osob) dotázaným respondentům vyhovuje jejich současná situace a nesnaží se o návrat zpět do společnosti.

Otázka č. 11: Kde nejčastěji přespáváte?

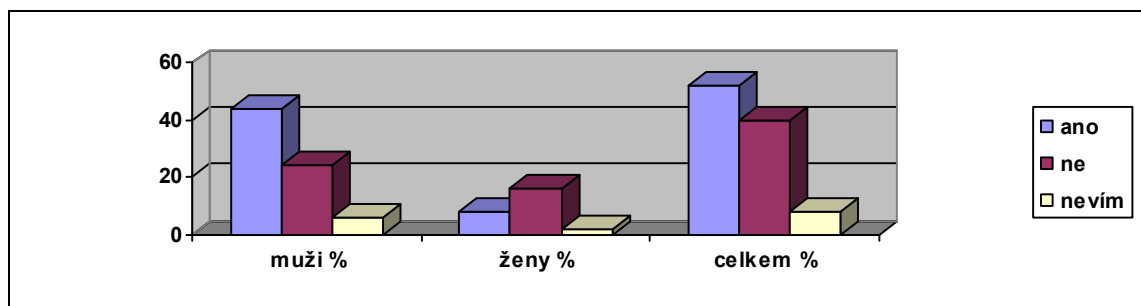
Graf č. 10: Procentní vyjádření jenž se týká noclehu respondentů

Cílem otázky bylo zjištění, kde respondenti přespávají a zda využívají služeb azylových zařízení.

Po vyhodnocení bylo zjištěno, že největší část ve výši 40 % (20 osob) činí respondenti, kteří přespávají v opuštěných objektech. 30 % (15 osob) respondentů přespává na ulici. 18 % (9 osob) respondentů přespává u někoho. 8 % (4 osoby) využívá služeb azylových zařízení a pouze 4 % (2 osoby) respondentů přespává ve sklepích domů.

Jak je patrné z výsledků, 40 % (20 osob) respondentů nevyhledává žádná azylová zařízení a přespávají v opuštěných objektech.

Otázka č. 12: Jste se svým současným stavem spokojen a vyhovuje Vám takový život?

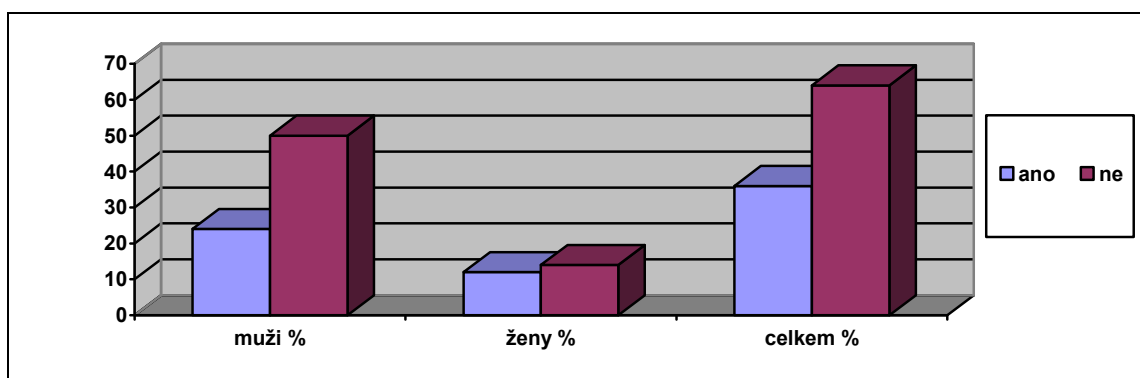

Graf č. 11: Procentní vyjádření osobního stavu respondentů

Cílem této otázky bylo zjištění, zda-li respondenti mají zájem se začlenit zpět do společnosti a tak potvrdit či vyvrátit stanovené předpoklady.

Vyhodnocením bylo však zjištěno, že největší procento dotázaných respondentů činí 52 % (26 osob), kterým vyhovuje takový život a se svým současným stavem jsou spokojeni. 40 % (20 osob) respondentů jejich současná situace nevyhovuje a 8 % (4 osoby) respondentů odpověděli na otázku s tím, že neví.

Otázka č. 13: Snažíte se o návrat zpět do běžného způsobu života?

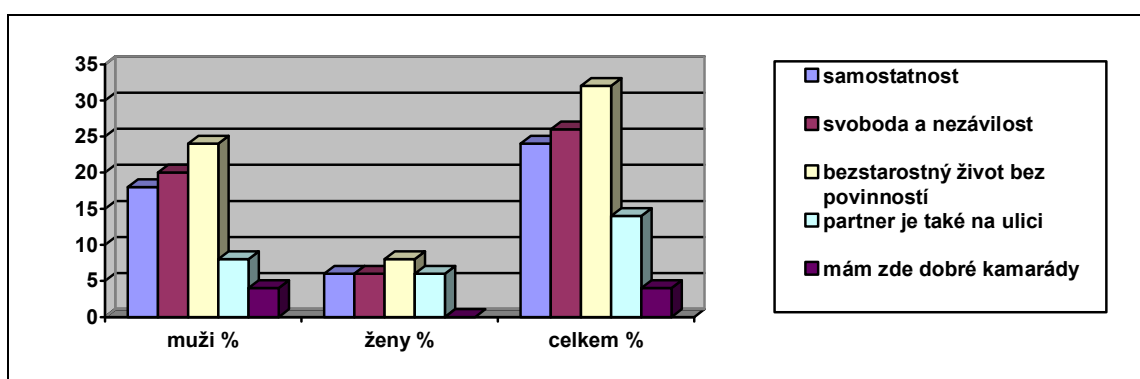

Graf č. 12: Procentní vyjádření návratu respondentů do běžného způsobu života

Cílem této otázky bylo zjištění zda-li respondenti mají vůbec zájem o návrat do běžného způsobu života a tak potvrdit či vyvrátit předpoklady bakalářské práce.

Vyhodnocením bylo zjištěno, že 64 % (32 osob) dotázaných respondentů se nesnaží o návrat do běžného způsobu života a 36 % (18 osob) dotázaných respondentů se snaží o návrat do běžného způsobu života.

Otázka č. 14: Z jakého důvodu Vám tento způsob života vyhovuje?

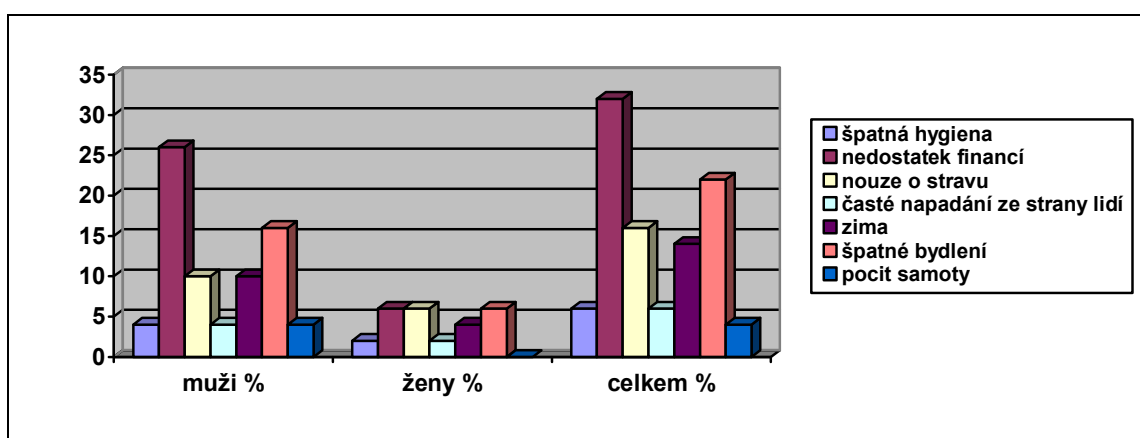

Graf č. 13: Procentní vyjádření důvodu pobytu na ulici

Cílem této otázky bylo potvrdit či vyvrátit předpoklady týkající se znovu začlenění bezdomovců zpět do běžného způsobu života.

Vyhodnocením bylo zjištěno, že bezstarostný život bez povinností vyhovuje celkem 32 % (16 osob) respondentům. 26 % (13 osob) respondentů uvádí jako hlavní důvod života na ulici, svobodu a nezávislost. 24 % (12 osob) dotázaných respondentů vidí jako hlavní důvod svého života na ulici samostatnost, 14 % (7 osob) respondentů žije na ulici se svým partnerem a 4 % (2 osoby) respondentů uvádí, že má na ulici dobré kamarády.

Otázka č. 15: Z jakého důvodu Vám tento způsob života nevyhovuje?

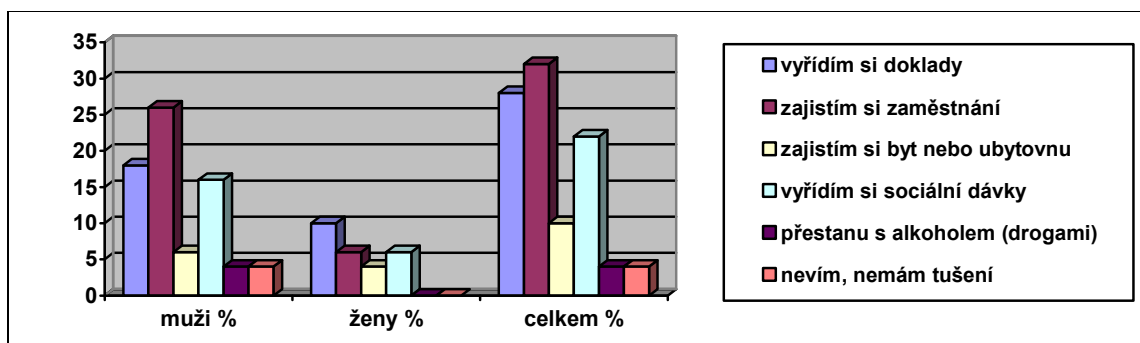

Graf č. 14: Procentní vyjádření nejčastějšího důvodu nevyhovujícího způsobu života

Cílem této otázky bylo zjištění, z jakého důvodu respondentům nevyhovuje současný způsob života a co je největší příčinou, díky níž se respondenti ocitli na ulici.

Vyhodnocením bylo zjištěno, že celkem 32 % (16 osob) dotázaných respondentů uvádí, že jim způsob života na ulici nevyhovuje z důvodu nedostatku financí. Za druhý největší problém 22 % (11 osob) respondentů uvádí špatné bydlení. 16 % (8 osob) respondentům nevyhovuje život na ulici z nedostatku stravy (přičemž mají možnost využít azylových zařízení). Za nevyhovující život na ulici považuje 14 % (7 osob) respondentů jako hlavní důvod špatné počasí (zima). 6 % (3 osoby) respondentů uvádí jako důvod špatnou hygienu, 6 % (3 osoby) je často napadáno ze strany jiných osob a 4 % (2 osoby) trpí samotou.

Otázka č. 16: Jakým způsobem chcete svoji současnou situaci řešit?

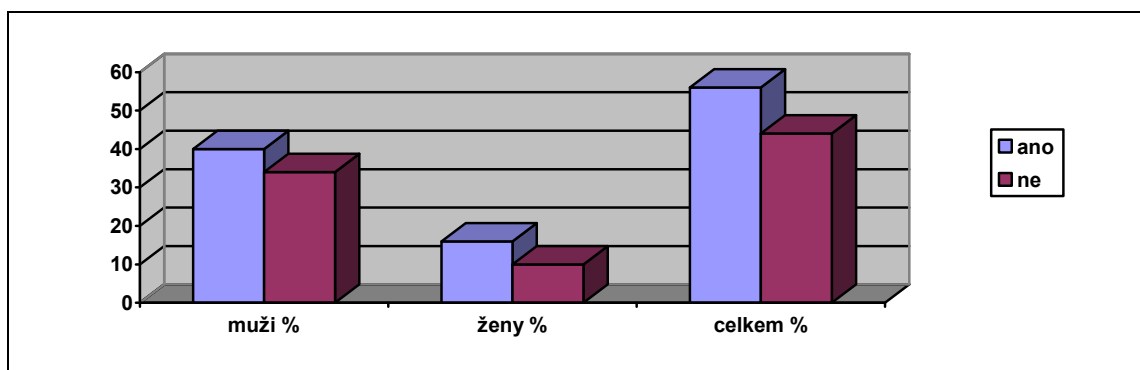

Graf č. 15: Procentní vyjádření řešení situace respondentů

Cílem této otázky bylo zjištění, jakým způsobem chtějí dotazovaní respondenti řešit svoji současnou situaci potvrdit či vyvrátit stanovené předpoklady bakalářské práce.

Vyhodnocením otázky bylo zjištěno, že celkem 32 % (16 osob) respondentů chce svoji současnou situaci řešit tím, že si zajistí zaměstnání. 28 % (14 osob) respondentů si chce vyřídít doklady. 22 % (11 osob) respondentů si chce zažádat o sociální dávky. 10 % (5 osob) respondentů chce řešit svoji situaci tím, že si najde vhodné ubytování, 4 % (2 osoby) respondentů odpovědělo, že neví jak mají svoji současnou situaci řešit a 4 % (2 osoby) respondentů přestane nejdříve s alkoholem.

Otázka č. 17: Vlastníte doklady (občanský průkaz)?

Graf č. 16: Procentní vyjádření respondentů jenž vlastní doklady

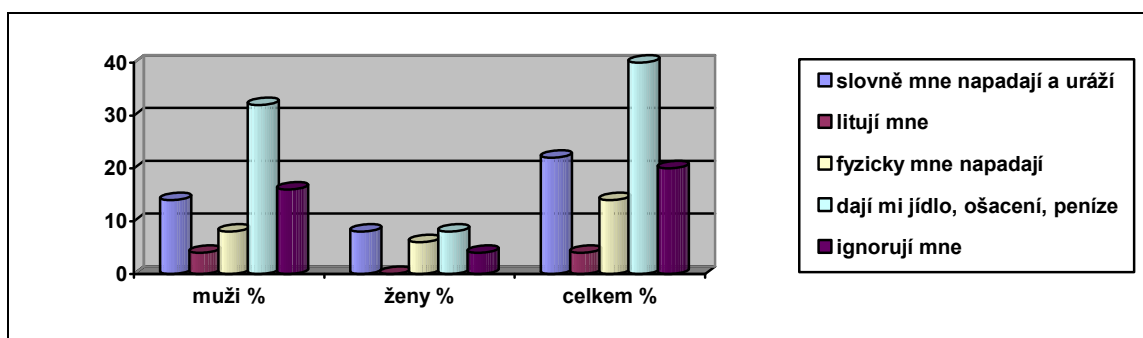
Cílem této otázky bylo zjištění, kolik respondentů vlastní či nevlastní doklady z čehož lze usuzovat zda se mezi hlavní příčinu jež ovlivňuje způsob života na ulici řadí i doklad totožnosti díky kterému si mohou respondenti zažádat o obírání sociálních dávek.

Vyhodnocením bylo zjištěno, že 56 % (28 osob) respondentů vlastní doklad totožnosti tudíž jim nic nebrání v tom požádat o sociální dávky. 46 % (22 osob) respondentů však žádný doklad totožnosti nevlastní, což je velmi problematické v případě požádání o sociální dávky.

Respondenti k tomuto uvedli, že nemají v některých případech ani rodný list a ani nevědí, jakým způsobem mají tuto situaci řešit.

Otázka č. 18: S jakými reakcemi veřejnosti se nejvíce setkáváte?

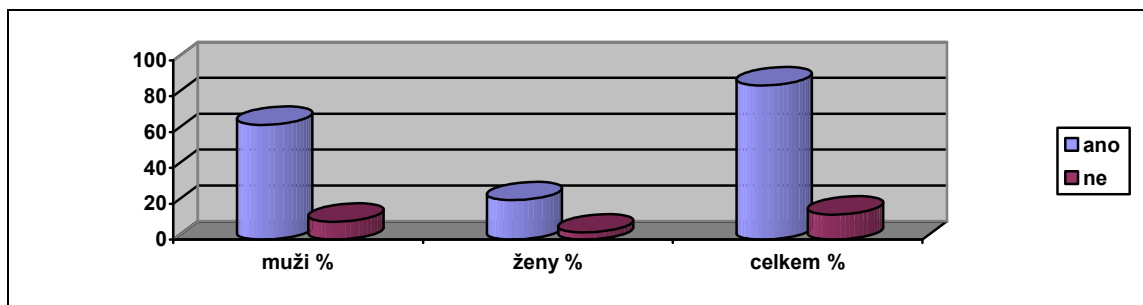

Graf č. 17: Procentní vyjádření týkající se reakcí veřejnosti

Cílem této otázky bylo zjištění s jakými reakcemi se ze strany veřejnosti dotazovaní respondenti setkávají a zda je veřejnost spíše odsuzuje či si jich moc nevšímá.

Vyhodnocením bylo zjištěno, že 40 % (20 osob) dotazovaných respondentů uvádí, že jim veřejnost dává ošacení, jídlo a peníze. 22 % (11 osob) respondentů jsou ze strany veřejnosti slovně napadáni a uráženi (dle jejich sdělení jim veřejnost dává najevo, že oni jsou ta „spodina“). 20 % (10 osob) respondentů jsou veřejností ignorováni, 14 % (7 osob) byla ze strany veřejnosti fyzicky napadena (dle jejich sdělení prý jen tak, pro srandu). 4 % (2 osoby) respondentů uvádí, že je veřejnost lituje.

Otázka č. 19: Využíváte služeb azylových domů?

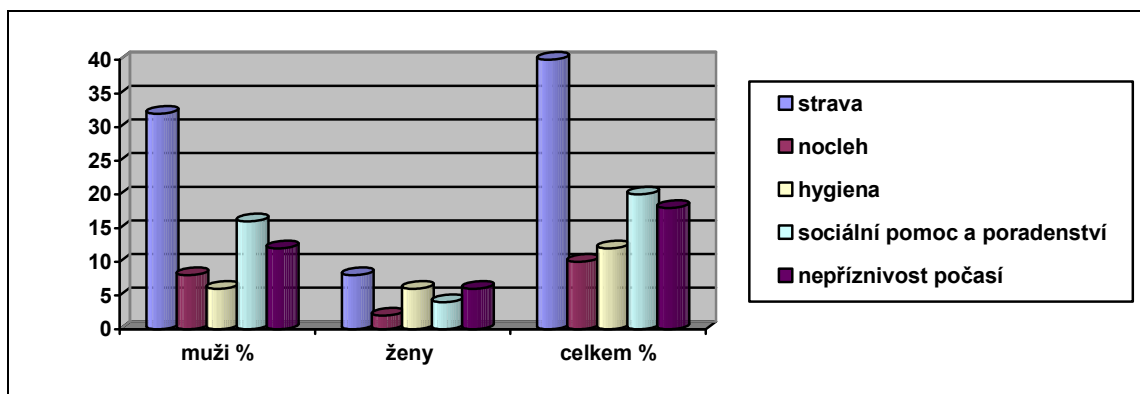

Graf č. 18: Procentní vyjádření respondentů využívající služeb azylových domů

Cílem této otázky bylo zjištění, zda dotazovaní respondenti spíše využívají služeb azylových zařízení či nikoli a tudíž nemají zájem se začlenit zpět do společnosti.

Vyhodnocením bylo zjištěno, že 86 % (43 osob) dotázaných respondentů využívá služeb azylových zařízení a 14 % (7 osob) respondentů nikoli.

Otázka č. 20: Z jakého nejčastějšího důvodu vyhledáváte azylový dům?

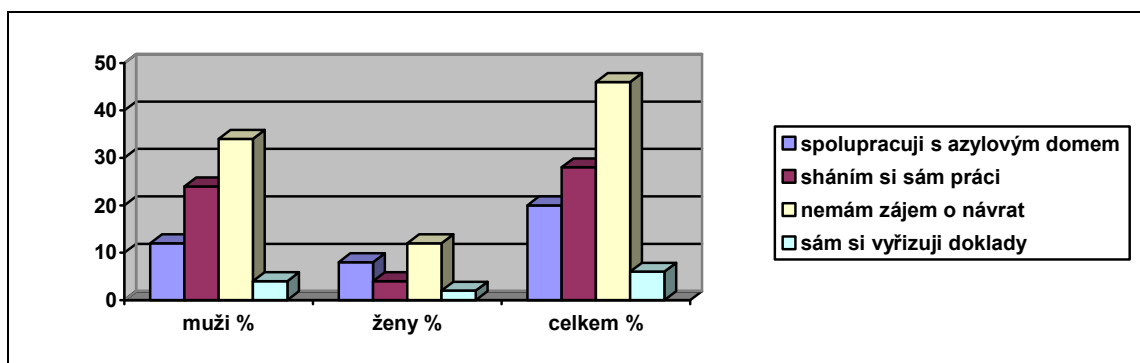
Graf č. 19: Procentní vyjádření nejčastějšího důvodu návštěvy azylových zařízení

Cílem této otázky bylo navázat na předchozí otázku týkající se využití služeb azylových zařízení a zjistit za jakým účelem dotazovaní respondenti vyhledávají azylový dům.

Vyhodnocením této otázky bylo zjištěno, 40 % (20 osob) respondentů vyhledává azylový dům z důvodu poskytnuté stravy. 20 % (10 osob) respondentů vyhledává v azylových domech sociální pomoc a poradenství v souvislosti s vyřizováním osobních dokladů. 18 % (9 osob) respondentů uvádí jako nejčastěji důvod proč vyhledávají azylový dům nepříznivost počasí (je zde předpoklad, že v případě rozdání dotazníku rozdál např. v lednu či únoru bude procento respondentů vyhledávající azylový dům z důvodu nepřízně počasí větší).

12 % (6 osob) respondentů jako hlavní důvod návštěvy azylového domu uvádí hygienu, kde se umyjí, popřípadě vymění nějaké ošacení. 10 % (5 osob) respondentů vyhledává v azylových domech nocleh.

Otázka č. 21: Jakým způsobem usilujete o znovu začlenění do společnosti?

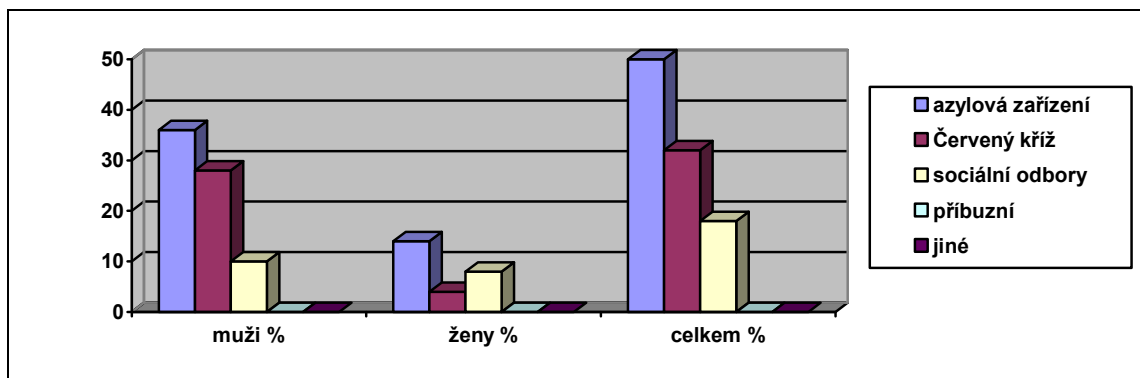

Graf č. 20: Procentní vyjádření týkající se znovu začlenění do společnosti

Cílem této otázky bylo zjistit jaké procento respondentů má zájem o návrt do společnosti a co pro to dělají.

Vyhodnocením bylo zjištěno, že největší část respondentů, celkem 46 % (23 osob) nemá zájem o návrat do společnosti a jejich současná situace jim vyhovuje. 28 % (14 osob) respondentů usilují o znovu začlenění do společnosti tím, že si sami hledají práci, 20 % (10 osob) respondentů spolupracuje s azylovým domem a 6 % (3 osoby) respondentů si sami vyřizují doklady potřebné pro začlenění do společnosti.

Otázka č. 22: Které instituce Vám pomáhají?

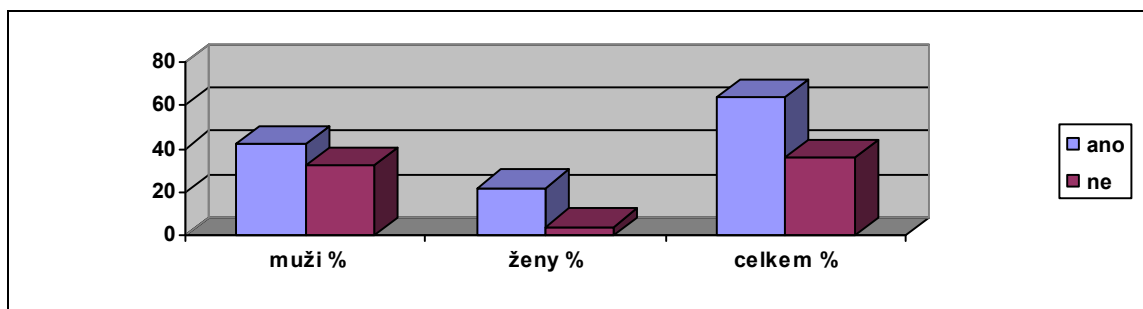
Graf č. 21: Procentní vyjádření pomáhajících institucí

Cílem této otázky bylo zjistit jaké procento institucí nejvíce pomáhá dotazovaným respondentům a tudíž i zjistit zda i instituce usilují o začlenění bezdomovců zpět do společnosti.

Vyhodnocením bylo zjištěno, že 50 % (25 osob) respondentů uvádí, že jim azylová zařízení nejvíce pomáhají s jejich současnou situací. 32 % (16 osob) respondentů uvádí

jako nejdůležitější instituci, která jim pomáhá Červený kříž. 18 % (9 osob) respondentů považuje za nejdůležitější instituci Sociální odbory. Naopak nikomu z dotazovaných nepomáhají příbuzní. Odpověď „jiné“ (uved'te jaké) nezaškrtl ani jeden dotazující respondent.

Otázka č. 23: Jste spokojený se službami a podmínkami azylového domu?

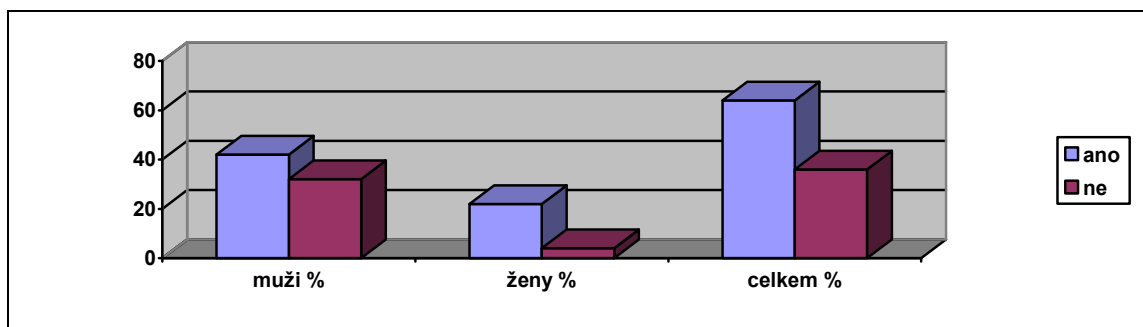

Graf č. 22: Procentní vyjádření se spokojeností azylového domu

Cílem této otázky bylo zjistit, zda-li jsou dotazovaní respondenti spokojeni se službami a podmínkami azylového domu.

Vyhodnocením bylo zjištěno, že 64 % (32 osob) dotazovaných respondentů je se službami a podmínkami azylového domu spokojeno a 36 % (18 osob) respondentů má s azylovým domem špatné zkušenosti. Jako jeden z hlavních důvodů nespokojenosti se službami a podmínkami azylového domu, respondenti uvedli nedostatek financí.

Otázka č. 24: Jsou pro Vás služby azylového domu finančně dostupné?

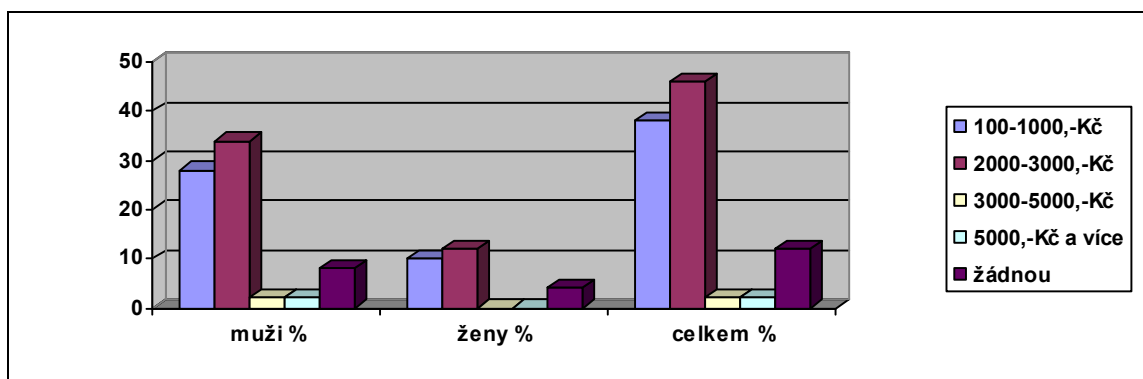

Graf č. 23: Procentní vyjádření finanční dostupnosti azylového domu

Cílem této otázky bylo zjistit, zda-li jsou služby azylového domu pro dotazované respondenty finančně dostupné či nikoli.

Vyhodnocením bylo zjištěno, že pro 64 % (32 osob) dotázaných respondentů jsou služby azylového domu finančně dostupné a 36 % (18 osob) respondentů na to nemá finance aby navštěvovala azylový dům.

Otázka č. 25: Jakou část financí máte měsíčně k dispozici

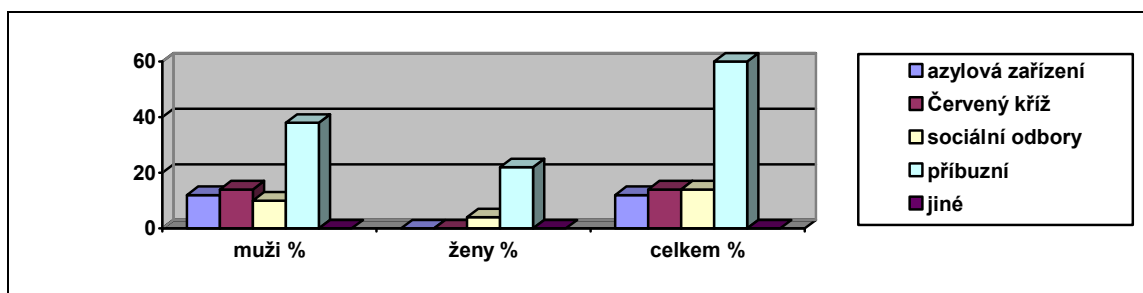

Graf č. 24: Procentní vyjádření financí s nimiž respondenti měsíčně disponují

Cílem této otázky bylo zjistit s jakou finanční částkou disponují dotazovaní respondenti na měsíc.

Vyhodnocením bylo následně zjištěno, že 46 % (23 osob) respondentů disponuje měsíčně finanční částkou v rozmezí 2.000-3.000,-Kč. 38 % (19 osob) respondentů má na měsíc finanční částku v rozmezí 100-1.000,-Kč, 12 % (6 osob) nemá žádné finance (jsou závislé na tom co např. vydělají žebřáním apod.). 2 % (1 osoba) respondentů disponuje měsíčně finanční částkou 3.000-5.000,-Kč a 2 % (1 osoba) s finanční částkou v rozmezí 5.000,-Kč a více.

Otázka č. 26: Které instituce Vám nepomáhají vůbec?

Graf č. 25: Procentní vyjádření institucí, které respondentům nepomáhají

Cílem této otázky bylo zjistit jaké instituce dotazovaným respondentům nepomáhají vůbec a kdo vlastně nemá zájem o začlenění těchto osob do společnosti.

Vyhodnocením bylo zjištěno, že 60 % (30 osob) dotazovaných respondentů uvádí, že jim nepomáhají příbuzní. 14 % (7 osob) respondentů uvádí, že jim s jejich současnou situací nepomáhají sociální odbory, 14 % (7 osob) Červený kříž. 12 % (6 osob)

respondentů uvádí, že jim nepomáhají azylová zařízení. Na poslední otázku „jiné“ (uvedte jaké) neodpověděl ani jeden respondent.

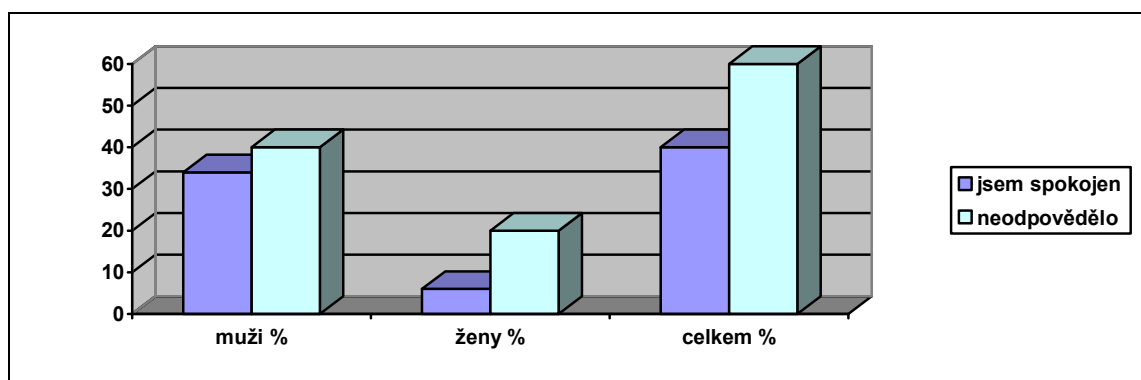
Poslední dvě otázky předloženého dotazníku byly otevřené s tím, že se respondent mohl, ale nemusel vyjádřit.

Otázka č. 27: Chcete prostřednictvím tohoto dotazníku sdělit něco společnosti nebo úřadům?

Cílem této otázky bylo zjistit co dotazované respondenty jako bezdomovce trápí, popřípadě jak by chtěli svou situaci řešit?

Vyhodnocením bylo zjištěno, že na tuto otázku odpověděli pouze dva respondenti s tím, že doufají, že to k něčemu pomůže. Ostatní část předložených dotazníků byla prázdná a část jen proškrtnutá.

Otázka č. 28: Co si Vy sám o svém současném stavu myslíte?

Graf č. 26: Procentní vyjádření respondentů týkající se svého současného stavu

Cílem této otázky bylo zjistit, co si sami respondenti myslí o svém současném stavu a tak potvrdit či vyvrátit stanovené předpoklady bakalářské práce.

Vyhodnocením bylo však zjištěno, že celkem 60 % (30 osob) respondentů na otázku neodpovědělo vůbec s tím, že místo pro odpověď na otázku bylo prázdné. 40 % (20 osob) respondentů odpovědělo, že jsou se svým současným stavem spokojeni.

9 Shrnutí výsledků praktické části a diskuze

Praktická část bakalářské práce byla zaměřena na ověření stanovených předpokladů pomocí dotazníku a následně byly porovnány s údaji, které byly poskytnuty jednotlivými zařízeními, kde byl proveden průzkum ohledně vyplnění dotazníku.

Předpoklady bakalářské práce byly zaměřeny na to, zda-li dotazovaní respondenti mají zájem o zpětné začlenění do společnosti. V průběhu celého vyhodnocení bylo od 50 dotazovaných respondentů na základě předloženého dotazníku zjištěno, že respondenti nemají z větší části zájem začlenit se zpátky do společnosti, jelikož jim současná situace vyhovuje. Vycházím z podkladů, které byly zjištěny pomocí předloženého dotazníku. Největší procento zastoupení z dotázaných respondentů činí muži a to 74 % (37 osob). Ženy tvoří celkem 26 % (13 osob).

Největší část tvoří věková kategorie 40-50 let, kteří žijí na ulici v rozmezí 5-10 let a přespávají v opuštěných objektech.

Polovina respondentů (52 %) je se svým současným stavem spokojena. Jeden z hlavních předpokladů, kde je uváděno, že 80 % osob bez přístřeší vyhovuje jejich současná situace se tak nepotvrdil, přičemž 8 % bezdomovců odpovědělo, že neví, zda-li jim současná situace vyhovuje, či nikoliv a 40 % současná situace nevyhovuje. Není ani překvapením, že největší část, kterým současná situace vyhovuje tvoří celkem 22 dotázaných mužů. Na základě zjištěných výsledků se lze domnívat, že se zpět do společnosti chtějí spíše začlenit ženy než-li muži.

Nebyl zde naplněn ani druhý předpoklad bakalářské práce, který uvádí, že 20 % respondentů má tendenci se začlenit zpět do společnosti. Je zde vycházeno z vyplněného dotazníku, kde 40 % dotázaných uvádí, že nejsou se svým stavem spokojeni a mají snahu se začlenit zpět do společnosti. Jako nejčastější důvod, proč jim daná situace nevyhovuje uvádí 32 % bezdomovců nedostatek financí.

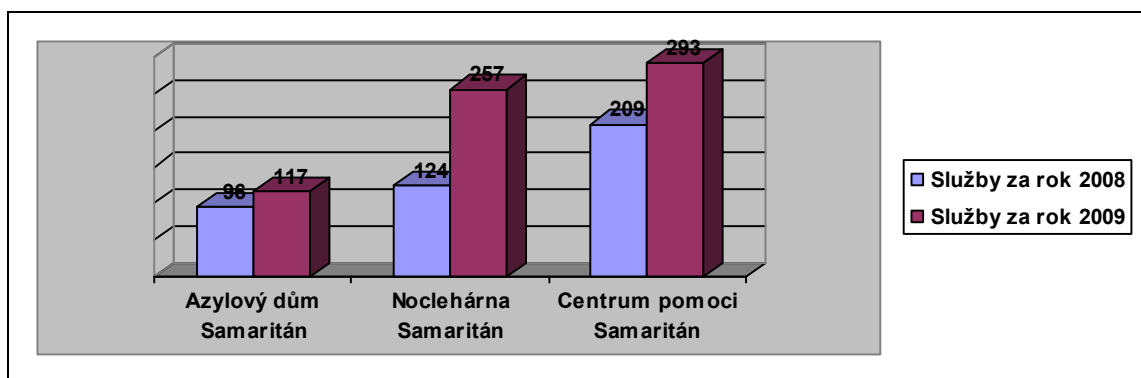
Jak je z vyhodnocení dotazníku patrné, tak z 50 dotázaných respondentů celkem 23 osob (46 %) nemá ani zájem o návrat do společnosti. Z toho bylo 17 mužů a 6 žen. Opět se tedy nenaplnil předpoklad s tím, že 80 % osob vyhovuje jejich současná situace.

Je potřeba se zmínit, že největší část respondentů 28 % se ocitlo na ulici vlivem ztráty zaměstnání a 24 % uvádí, že jsou na ulici z vlastního rozhodnutí. Opět největší podíl tvoří muži.

Zde je zřejmé, že vliv na jejich současné situaci má sice ztráta zaměstnání, ale na druhé místě s nepatrným rozdílem jsou osoby, které se sami rozhodli, že budou žít na ulici. Ačkoliv se současná společnost či různá azylová zařízení snaží o začlenění těchto osob zpět do společnosti, tak polovina dotázaných je se svým stavem spokojena, jelikož 32 % osob bez přístřeší jako jeden z hlavních důvodů uvádí bezstarostný život a život bez povinností.

Je potřeba se také zmínit, že 40 % respondentů má snahu se začlenit zpět do společnosti. Je však třeba podotknout, že je vycházeno z vyplněných dotazníků, kdy nebylo možno zjistit zda-li respondent odpověděl skutečně podle pravdy či nikoliv.

Z Azylového zařízení Samaritán byly následně poskytnuty informace za rok 2008 a 2009 týkající se osob, které navštěvují dané zařízení, za jakým účelem a s jakým výsledkem. Tyto informace jsou poskytnuty pro porovnání s vyhodnoceným dotazníkem týkající se problematiky bezdomovectví.

Graf č. 27: Služby poskytnuté počtu uživatelům za jednotlivé období³¹

Na základě informací poskytnutých Azylovým zařízením Samaritán v Ústí nad Labem bylo zjištěno, že oproti roku 2008 došlo v roce 2009 k navýšení uživatelů využívajících daných služeb.

V Azylovém domě Samaritán byly v roce 2008 poskytnuty služby celkem 96 osobám a v roce 2009 se počet uživatelů využívajících služeb zvýšil na 117. Je zde zřejmé, že se zvýšil zájem o sociální poradenství a přechodné ubytování.

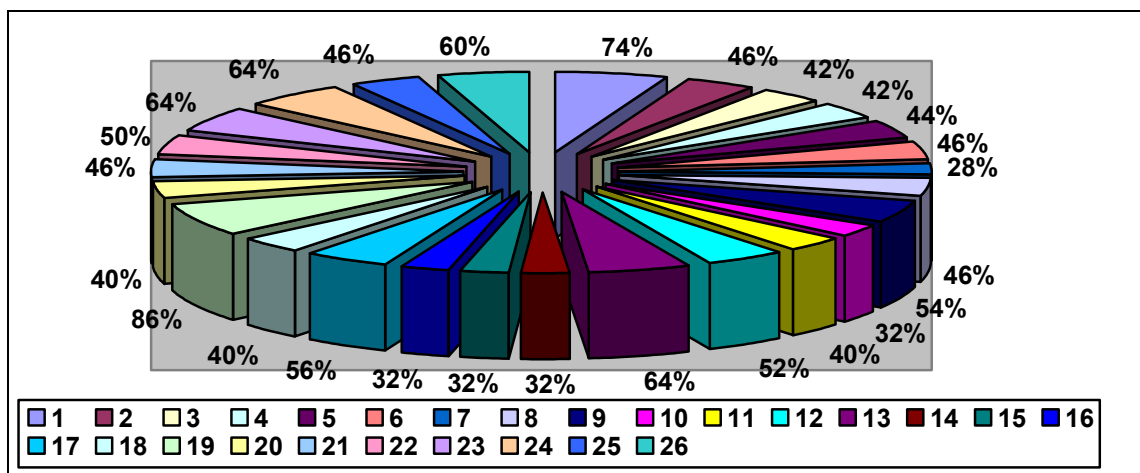
³¹ *Výroční zpráva 2008, 2009.* [online].[cit. 2010-12-08]. Dostupné z URL:<<http://www.charitausti.cz.beta.charita.cz/res/data/000132.pdf?seek=1289317787>>

Noclehárna Samaritán v roce 2008 poskytla nocleh celkem 124 osobám, přičemž v roce 2009 se počet osob zvýšil na celkových 257. Osoby bez přístřeší stále více využívají azylová zařízení za účelem noclehu a možnosti osobní hygieny.

Centrum pomoci Samaritán poskytlo v roce 2008 celkem 209 osobám podporu sociálního pracovníka za účelem motivace k řešení své nepříznivé situace a zpětného začlenění do společnosti. V roce 2009 však počet vzrostl na 293 osob. Z tohoto vyplývá, že osoby bez přístřeší mají stále větší tendenci o začlenění zpět do společnosti. Je však nutné podotknout, že za tyto osoby jsou Azylovým zařízením Samaritán považovány i ti, kteří si najdou dočasné ubytování, které si sami platí.

V této bakalářské práci bylo na základě průzkumu prováděného za pomoci dotazníku zjištěno, že 86 % využívá služeb azylových zařízení, což činí celkem 43 dotázaných osob. 40 % dotázaných respondentů vyhledává azylová zařízení z důvodu poskytnuté stravy a 20 % z důvodu sociální pomoci a poradenství. Poradenství se hlavně týká vyřízení osobních dokladů, kdy 28 % respondentů uvedlo, že chce svoji současnou situaci začít řešit tím, že si nejdříve vyřídí osobní doklady. Zde však nastává problém s tím, že někteří respondenti nemají k dispozici ani svůj rodný list, který někde ztratili. 50 % respondentů ve vyhodnoceném dotazníku uvedlo, že azylová zařízení řadí mezi instituce, které jim nejvíce pomáhají, což se potvrdilo i na základě zjištěných informací z azylového zařízení Samaritán. Sice 36 % uvádí, že jsou se službami azylového zařízení nespokojeni, jelikož jsou pro ně služby finančně nedostupné, ale 64 % osob uvádí, že jsou se službami spokojeni.

Graf č. 28: Procentní podíl s největší částí respondentů, kteří odpověděli na jednotlivé otázky z předloženého dotazníku

Legenda ke grafu č. 1:

1. 37 osob jsou muži
2. 23 osob ve věku mezi 40-50 let
3. 21 osob jsou bezdomovcem 5-10 let
4. 21 osob jsou vyučeni v oboru a mají základní ukončené vzdělání
5. 22 osob je rozvedených
6. 23 osob pochází z úplné rodiny
7. 14 osob přišlo o zaměstnání
8. 23 osob nebylo trestáno
9. 27 osob se stalo obětí trestného činu
10. 16 osob jako zdroj příjmů uvádí sběr, žebrání, drobné krádeže
11. 20 osob přespává v opuštěných objektech
12. 26 osob je spokojena se svým stavem
13. 32 osob se nesnaží o návrat
14. 16 osobám vyhovuje situace z důvodu bezstarostného života, bez povinností
15. 16 osobám současný stav nevyhovuje z nedostatku financí
16. 16 osob si chce zajistit zaměstnání
17. 28 osob vlastní doklady
18. 20 osobám je veřejností poskytnuto jídlo, ošacení a peníze
19. 43 osob využívá služeb azylových domů
20. 20 osob vyhledává azylový dům z důvodu poskytnuté stravy
21. 23 osob nemá zájem o návrat do společnosti
22. 25 osobám pomáhají azylová zařízení
23. 32 osob je spokojeno s azylovým zařízením
24. 32 osob uvádí, že služby azylové domu jsou pro ně finančně dostupné
25. 23 osob má měsíčně k dispozici od 2.000-3.000,-Kč
26. 30 osob uvádí, že jim nepomáhají příbuzní

9.1 Vyhodnocení předpokladů

Předpoklady bakalářské práce se provedeným průzkumem za pomoci dotazníku nepotvrdily. V bakalářské práci bylo vycházeno z prvního předpokladu, že 80 % osob bez přístřeší vyhovuje jejich současná situace. Na základě vyhodnocení předloženého dotazníku bylo zjištěno, že 52 % dotázaných je se svým současným stavem spokojena.

Druhý předpoklad bakalářské práce byl také vyvrácen, kdy bylo uvedeno, že 20 % respondentů má tendenci ke zpětnému začlenění do společnosti. Po vyhodnocení předloženého dotazníku bylo zjištěno, že 40 % respondentů chce svoji současnou situaci řešit, kdy je však nutné podotknout, že nelze zcela přesně zjistit, zda-li skutečně chtějí respondenti situaci řešit či nikoliv. Je možné, že jakmile se začne o osoby bez přístřeší někdo zajímat s tím, zda mají zájem řešit svou situaci, tak raději uvedou, že ano, ale po nějaké době tyto osoby opět potkáte na ulici popřípadě v místech, kde se dříve zdržovaly.

Osoby bez přístřeší mají ze zákona nárok na existenční a životní minimum. Existenční minimum slouží k pokrytí základních životních potřeb přičemž není nutné zda je dotyční aktivní při hledání zaměstnání oproti životnímu minimu, kde je nutnost dokazovat zda je žadatel aktivní při hledání zaměstnání. Podmínkou k získání těchto dávek je doklad totožnosti. Dotyčný si musí podat žádost o dávku na místě příslušném úřadě, který spadá pod bydliště žadatele jenž je uvedeno v občanském průkaze. Z praxe je patrné, že většina osob bez přístřeší má ve svém občanském průkaze uveden trvalý pobyt na úřadě. Problém je ovšem v tom, že většina bezdomovců se nezdržuje ve městě, kde mají hlášen trvalý pobyt, nýbrž se pohybují po celé ČR. Z toho vyplývá, že bezdomovci, kteří žijí mimo město, kde mají hlášen trvalý pobyt rezignují na možnost zažádání o dávky z důvodu nedostatku financí, které by museli vynaložit na cestu do města, kde mají hlášen trvalý pobyt. Bezdomovci musí mít sami snahu o zpětné začlenění a musí se angažovat pokud mají zájem o dávky. V případě, že si o dávky nezažádají, nebudou jim vyplaceny. 52 % dotázaných respondentů (otázka č. 12) je se svým stavem spokojena. Jako hlavní důvod uvádí 32 % respondentů (otázka č. 14) bezstarostný život bez povinností a 26 % (otázka č. 14) uvádí jako svobodu a nezávislost. Z tohoto vyhodnocení je zřejmé, že respondenti, kterým vyhovuje jejich současná situace se nemusí o nic starat, nemusí nikam pravidelně docházet do zaměstnání a nemají pravidelný režim. Spíše jim vyhovuje tzv. pohodlí, které mají při návštěvě azylových a jiných zařízení převážně z důvodu poskytnutých služeb, jako je strava a hygiena, kdy nejsou nuceni si sami obstarávat obživu, jelikož vědí, že při návštěvě zařízení jim bude strava poskytnuta. 32 % (16 osob) dotázaných respondentů (otázka č. 15) uvádí, že jim způsob života na ulici nevyhovuje z důvodu nedostatku financí.

Za druhý největší problém 22 % (11 osob) respondentů (otázka č. 15) uvádí špatné bydlení. Zde je nutné zdůraznit, že si respondenti protiřečí, jelikož mají všichni možnost najít si zaměstnání a tak mít i dostatek příjmu na bydlení. Jak je patrné z výsledků vyhodnoceného dotazníku, polovina respondentů skutečně nemá zájem vést řádný a plnohodnotný život.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala problematikou bezdomovectví. Jejím cílem bylo popsat problematiku bezdomovců v Ústí nad Labem a jejich vnímání na přístup veřejnosti.

Kapitoly teoretické části byly zaměřeny na popis nejdůležitějších oblastí souvisejících s problematikou bezdomovectví. Na úvod byly objasněny nejdůležitější pojmy v oblasti bezdomovectví. Dále byla popsána problematika a nejčastější příčiny bezdomovectví ve zvoleném regionu lokality města Ústí nad Labem. Další kapitola teoretické části bakalářské práce nastínila problematiku bezdomovectví v souvislosti s jejich kriminalitou. Poslední kapitola teoretické části bakalářské práce se zabývala platnou legislativou zaměřenou na zvolenou skupinu klientů.

Cílem praktické části bylo zjistit nejčastější příčiny bezdomovectví a potvrdit či vyvrátit stanovené předpoklady týkající se zpětného začlenění bezdomovců do společnosti. Informace o problematice bezdomovectví popsané v teoretické části a stanovené předpoklady v praktické části bakalářské práce byly ověřovány prostřednictvím studia a četby příslušných dokumentů a literatury, která se vztahovala k dané problematice a za pomoci provedeného průzkumu metodou nestandardizovaného dotazníku.

Na základě zjištěných informací z vyplněných dotazníků byly zodpovězeny otázky týkající se možného začlenění bezdomovců zpět do společnosti a jejich vnímání na přístup veřejnosti.

V teoretické části byly jako nejzávažnější problémy týkající se vzniku bezdomovectví popsány ztráta ubytování, zaměstnání a ztráta občanského průkazu. To bylo také v praktické části potvrzeno na základě předloženého dotazníku.

Stanovené předpoklady se v praktické části bakalářské práce dle vyhodnocených dotazníků nepotvrdily.

Předpoklad č. 1 uváděl, že 80 % bezdomovců vyhovuje jejich současné situaci, přičemž vyhodnocením předložených dotazníků bylo zjištěno, že osob bez přístřeší, kterým vyhovuje současná situace je pouze 52 %.

Zde je potřeba uvést, že na základě dosud zjištěných a poskytnutých informací z Azylového domu Samaritán za rok 2008 a 2009 bylo zjištěno, že zájem o služby tohoto zařízení stále stoupá. V roce 2008 bylo centrem pomoci Samaritán poskytnuta celkem 209 osobám podpora sociálního pracovníka za účelem motivace k řešení své nepříznivé

situace a zpětného začlenění do společnosti. V roce 2009 však počet vzrostl již na 293 osob, což je o 86 osob více.

Předpoklad č. 2 uváděl, že 20 % bezdomovců má tendenci začlenit se zpět do společnosti. Po vyhodnocení dotazníků se uvedený předpoklad také nepotvrdil, jelikož počet osob, kteří mají zájem o zpětné začlenění do společnosti je celkem 40 %. Z praxe bylo zjištěno, že za osoby jenž se začlení zpět do společnosti jsou považovány osoby bez přístřeší, které si najdou např. ubytování na ubytovně, avšak již nikdo nekontroluje zda-li jsou zde ubytovány pouze jeden den či jeden týden. Z mého pohledu pracovníka Policie ČR, kdy se s těmito osobami běžně setkávám bylo zjištěno, že převážná většina osob bez přístřeší bydlí skutečně nějakou dobu na ubytovně, ale posléze se vrací zpět na ulici, jelikož jim nevyhovuje režim a řád ubytovny. Z vyplněného dotazníku je sice patrné, že 40 % dotázaných respondentů má zájem o zpětné začlenění do společnosti, ale je nutné brát v úvahu, že respondenti v předloženém dotazníku uvádějí i nepravdivé a neobjektivní skutečnosti. Přesná statistika osob bez přístřeší, kteří se začlenili zpět do společnosti není k dispozici. Pouze jsou vedeny statistiky osob bez přístřeší, kteří navštěvují různá azylová či jiná zařízení (viz graf č. 27, s. 56). 8 % dotázaných respondentů se nedokázalo vyjádřit, zda jim současná situace vyhovuje či nikoliv.

Bakalářská práce by tak mohla být určitě přínosem pro současná azylová i jiná zařízení, která poskytují těmto osobám bez přístřeší sociální služby, kdy získané informace by mohly sloužit pro lepší nahléd v oblasti problematiky bezdomovectví.

NAVRHOVANÁ OPATŘENÍ

Zapojit bezdomovce zpět do běžného života je složitý a často i neřešitelný problém. Jediným způsobem jak se dostat z této složité situace je najít si práci a tak vydělat dostatek peněz na zaplacení bydlení. Ovšem situace je taková, že převážná část bezdomovců ani nevyvíjí aktivitu vedoucí k znovu-začlenění se zpět do společnosti. Zkrátka jen čekají, jak se o ně postará stát a různé instituce. Aktivita bezdomovců spolupracovat s úřady a institucemi by měla být základním předpokladem, který by zmiňované instituce měly rozhodně zohledňovat oproti těm, kteří jen čekají co jim kdo dá a kdo se o ně postará.

Úřady by měly upřednostňovat ty aktivní, kteří se snaží svoji situaci řešit, oproti těm, kteří si jen pravidelně dochází pro dávky, jelikož vlastní doklady a tudíž si jsou často

vědomí, že na ně mají nárok. Hotovost, kterou jim úřady vyplatí téměř pokaždé utratí za alkohol, drogy a menší část pak tvoří základní potraviny.

Zavedení poukázek na základní potraviny nebo kupónů na služby poskytující péči o bezdomovce by mohlo z části zabránit zneužívání těchto dávek a cíleně by tak osoby bez domova dostávaly poukázky na konkrétní potraviny nebo teplé jídlo.

Poukázky by dostávali na konkrétní jméno, aby nebylo možno tyto poukázky nějak zpeněžit a zároveň nebylo možné za ně koupit alkohol a cigarety, ale pouze jen základní potraviny. Poukázky by byly na základní potraviny v určitém obchodě nebo tzv. balíček základních potravin odpovídající denní spotřebě člověka, který by osobám bez domova vydávaly instituce zabývající se péčí o bezdomovce. Záleželo by tak na samotných bezdomovcích, zda poukázky na jídlo využijí nebo zůstanou bez stravy.

Cíleně by tak byla upřednostňována strava před finanční hotovostí, kterou tyto osoby nepoužijí z větší části na stravu nebo jiné potřeby jako na alkohol a cigarety. Jak jsem již zmínil, tak by úřady měly rozdílným způsobem zvýhodňovat ty, kteří se snaží svoji situaci řešit a aktivně spolupracují s úřady a institucemi na návratu do běžného života.

Řešením by tak bylo těmto aktivním osobám vyplácet finanční hotovost například v týdenních intervalech oproti těm, kteří se s životem bezdomovce již sžili a se svou situací nic neřeší.

Zároveň bych navrhoval, aby takto aktivní jedinci získávali určité bonusy oproti těm neaktivním, za které by získávali třeba poukaz na teplé polední menu ve smluvní restauraci, která by přistoupila ke spolupráci a zároveň se tak podílela na zvýhodňování těchto osob. Ovšem jen za seriózních podmínek, že polední menu nevymění za alkohol.

Aktivitou se tak rozumí, kdy osoba bez domova spolupracuje s úřady na řešení nastalé situace, kterou se snaží s jejich pomocí řešit. Snaží se aktivně zapojovat do denního života, aby tak nepodlehla tzv. „bezdomoveckému syndromu“, kterému řada bezdomovců po letech propadne a se svojí situací se sžijí a dále už jí řešit nehodlají. Zároveň tak spolupracuje s institucemi, které pracují pro takto vyloučené osoby. S jejich pomocí se snaží aktivně spolupracovat, ať již na vyřízení dokladů nebo uplatnění se ve společnosti. Aktivně se zapojuje do činností, které různé spolky pořádají právě pro bezdomovce a zároveň tak využívá jejich služeb nejen z důvodu, že je venku mrazivé nebo nepříznivé počasí, nebo za cílem získat čisté a teplé ošacení či k provedení hygieny, ale využívá tak těchto služeb

z důvodu své aktivity a možnosti svoji situaci řešit. Jelikož úřady s bezdomovci nespolupracují tolik jako různé spolky a azylové domy, bylo by za dobré také z jejich strany vykázat podporu těmto osobám a umožnit jim možnost at' již přednášek nebo kurzů, které by jim pomohly najít cestu zpět do běžného života. Samozřejmě, že by se těchto kurzů těžko zúčastňoval každý bezdomovec, který žije na ulici, ale pouze na základě spolupráce úřadů, spolků a azylových domů by k tomu odpovědné osoby vyhodnotili pouze ty, kteří aktivně svoji situaci řeší a na tyto kurzy nebo semináře by je doporučovali po určitých zkušenostech s nimi.

Rovněž spolupráce s úřady práce by nebyla marným řešením. Úřady práce by tak mohly pomáhat těmto osobám začleňovat je v rámci pracovního trhu. Pořádání kurzů jak se uplatnit na pracovním trhu by mělo být ze strany úřadu práce vstřícným krokem ke spolupráci s takto vyloučenými osobami. Opět na základě informací a spolupráce s oblastními spolky, které dotyčný navštěvuje a spolupracuje s nimi by mohl úřad práce tyto osoby doporučovat dle jejich vzdělání na méně odpovědné práce, at' již v rámci brigády nebo i zkrácených úvazků a postupně jim tak umožnit návrat na pracovní trh. Pokud dotyčný získá práci a s tím související finanční hotovost je to další krok k úspěchu, jak si obstarat levné bydlení a opět se postupně zapojovat do běžného života.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- BARTÁK, Miroslav. *Zdravotní stav populace bezdomovců v ČR a jeho determinanty I*. 1. vyd. Kostelec nad Černými lesy: IZPE, 2004. ISSN 1213-8096.
- *Bezdomovci*. [online].[cit. 2010-09-26]. Dostupné z URL:<<http://www.bezdomovci.estranky.cz/stranka/definice-bezdomovectvi>>
- *Bezdomovství* [online].[cit. 2010-11-19]. Dostupné z URL:<<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=346&lst=106>>
- *Člověk v tísní* [online].[cit. 2010-11-19]. Dostupné z URL:<<http://www.clovekvtsni.cz/download/pdf/14.pdf>>
- *Hrad Střekov* [online].[cit. 2010-10-30]. Dostupné z URL:<<http://www.hrad-strekov.cz/usti-nad-labem.php>>
- HRADECKÁ, Vlastimila, HRADECKÝ, Ilja. *Bezdomovství – extrémní vyloučení*. 1. vyd. Praha: Naděje, občanské sdružení, 1996. ISBN: 80-902292-0-4.
- *Listina základních práv a svobod*. [online].[cit. 2010-10-31]. Dostupné z URL:<<http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>
- MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN: 80-7178-549-0.
- *Občanský zákoník*. [online].[cit. 2010-10-31]. Dostupné z URL:<<http://zakony.kurzy.cz/40-1964-obcansky-zakonik/cast-8-hlava-7/stranka-2/>>
- PRŮDKOVÁ, Táňa, NOVOTNÝ, Přemysl. *Bezdomovectví*. 1. vyd. Praha: Triton, 2008. ISBN: 978-80-7387-100-0.
- *Sociální politika – základní pojmy*. [online].[cit. 2010-09-26]. Dostupné z URL: <http://marap.blog.cz/0609/socialni-politika-zakladni-pojmy>.
- *Výroční zpráva 2008, 2009*. [online].[cit. 2010-12-08]. Dostupné z URL:<<http://www.charitausti.cz.beta.charita.cz/res/data/000132.pdf?seek=1289317787>>
- *Wikipedie – otevřená encyklopedie*. [online].[cit. 2010-09-26]. Dostupné z URL: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Houmles>>.
- *Zákon o zaměstnanosti*. [online].[cit. 2010-10-31]. Dostupné z URL:<http://www.firemnifinance.cz/zpravy-soubory/FI_435_2004.rtf>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – seznam grafů a tabulek

Příloha č. 2 – dotazník .....s. 35, 36

Příloha č. 3 – fotografie bývalého hotelu Máj .....s. 37

Příloha č. 4 – fotografie bývalého hotelu Máj .....s. 37

Příloha č. 5 – moje setkání s bezdomovcem .....s. 38

Příloha č. 1

Graf č. 1: Procentní vyjádření složení průzkumného vzorku	s. 39
Graf č. 2: Procentní vyjádření délky trvání stavu bezdomovce	s. 41
Graf č. 3: Procentní vyjádření týkající se vzdělání respondentů	s. 41
Graf č. 4: Procentní vyjádření osobního stavu respondentů	s. 42
Graf č. 5: Procentní vyjádření z jaké rodiny respondenti pocházejí	s. 42
Graf č. 6: Procentní vyjádření týkající se důvodu života na ulici	s. 43
Graf č. 7: Procentní vyjádření týkající se problematiky trestu respondentů	s. 43
Graf č. 8: Procentní vyjádření respondentů jako obětí trestných činů	s. 44
Graf č. 9: Procentní vyjádření finančních příjmů respondentů	s. 44
Graf č. 10: Procentní vyjádření jenž se týká noclehu respondentů, ...	s. 45
Graf č. 11: Procentní vyjádření osobního stavu respondentů	s. 45
Graf č. 12: Procentní vyjádření návratu respondentů do běžného způsobu života	s. 46
Graf č. 13: Procentní vyjádření důvodu pobytu na ulici	s. 46
Graf č. 14: Procentní vyjádření nejčastějšího důvodu nevyhovujícího způsobu života ..s.	47
Graf č. 15: Procentní vyjádření řešení situace respondentů	s. 48
Graf č. 16: Procentní vyjádření respondentů jenž vlastní doklady	s. 48
Graf č. 17: Procentní vyjádření týkající se reakcí veřejnosti	s. 49
Graf č. 18: Procentní vyjádření respondentů využívající služeb azylových domů	s. 59
Graf č. 19: Procentní vyjádření nejčastějšího důvodu návštěvy azylových zařízení	s. 50
Graf č. 20: Procentní vyjádření týkající se znovu začlenění do společnosti	s. 51
Graf č. 21: Procentní vyjádření pomáhajících institucí	s. 51
Graf č. 22: Procentní vyjádření se spokojeností azylového domu	s. 52
Graf č. 23: Procentní vyjádření finanční dostupnosti azylového domu	s. 52
Graf č. 24: Procentní vyjádření financí s nimiž respondenti měsíčně disponují	s. 53
Graf č. 25: Procentní vyjádření institucí, které respondentům nepomáhají	s. 53
Graf č. 26: Procentní vyjádření respondentů týkající se svého současného stavu	s. 54
Graf č. 27: Služby poskytnuté počtu uživatelům za jednotlivé období	s. 56
Graf č. 28: Procentní podíl s největší částí respondentů, kteří odpověděli na jednotlivé otázky z předloženého dotazníku	s. 57
Tabulka č. 1: Věková kategorie respondentů	s. 40

Příloha č. 2

Jmenuji se Petr Třebický a jsem studentem 3. ročníku Technické univerzity v Liberci v oboru sociální práce, penitenciární péče. Jako téma bakalářské práce jsem si vybral bezdomovectví, kde bych chtěl popsat problematiku bezdomovců v Ústí nad Labem a jejich vnímání na přístup veřejnosti. Cílem této bakalářské práce je popsat nejčastější příčiny bezdomovectví a s tím spojené aktivity ke znovu začlenění do společnosti.

Pro tyto účely jsem vyhotovil dotazník, který je anonymní a nebude sloužit k jiným účelům než pro mou bakalářskou práci.

Prosím u každé otázky označit křížkem okénko, které odpovídá Vaším skutečnostem.

D o t a z n í k

Zaškrtněte prosím jednu z možností

1. Pohlaví :

- muž
- žena

2. Váš věk :

- do 20 let
- 20-30 let
- 30-40 let
- 40-50 let
- 50 a více

3. Jak dlouho jste bezdomovcem:

- méně než 1 rok
- 1-3 roky
- 3-5 let
- 5-10 let
- 10 let a více

4. Vaše vzdělání :

- zvláštní škola
- základní ukončené
- základní neukončené
- vyučen
- střední
- vysokoškolské

5. Jaký je Váš stav :

- svobodný
- ženatý
- rozvedený
- vdovec

6. Vyrůstal jste :

- v úplné rodině
- v neúplné rodině
- v náhradní rodinné péči
- v náhradní péči

7. Důvody proč jste se ocitl na ulici:

- rozvodem nebo rozchodem
- ztrátou zaměstnání
- během výkonu trestu
- odchod od rodiny
- špatným hospodařením
- výstup z ústavního zařízení
- z vlastního rozhodnutí

8. Byl jste soudně trestán :

- ne
- ano podmíněně
- ano nepodmíněně

9. Stal jste se obětí trestného činu:

- ano
- ne

10. Jaký je zdroj Vašich příjmů:

- důchod (starobní nebo invalidní)
- zaměstnání
- brigáda nebo příležitostná práce
- sociální dávky
- sběr, žebrání, drobné krádeže

11. Kde nejčastěji přespáváte:

- na ulici
- u někoho
- v opuštěných objektech
- ve sklepích domů
- v azylových zařízeních

12. Jste se svým současným stavem spokojen a vyhovuje Vám takový život:

- ano
- ne
- nevím

13. Snažíte se o návrat zpět do běžného způsobu života:

- ano
- ne

14. Z jakého důvodu Vám tento způsob života vyhovuje:

- samostatnost
- svoboda a nezávislost
- bezstarostný život bez povinností
- partner je také na ulici
- mám zde dobré kamarády

15. Z jakého důvodu Vám tento způsob života nevyhovuje:

- špatná hygiena
- nedostatek financí
- nouze o stravu
- časté napadání ze strany lidí
- zima
- špatné bydlení
- pocit samoty

16. Jakým způsobem chcete svoji současnou situaci řešit:

- vyřídím si doklady
- zajistím si zaměstnání
- zajistím si byt nebo ubytovnu
- vyřídím si sociální dávky
- přestanu s alkoholem (drogami)
- nevím, nemám tušení

17. Vlastníte doklady (občanský průkaz):

- ano
- ne

18. S jakými reakcemi veřejnosti se nejvíce setkáváte:

- slovně mne napadají a uráží
- litují mne
- fyzicky mne napadají
- dají mi jídlo, ošacení, peníze
- ignorují mne

19. Využíváte služeb azylových domů:

- ano
- ne

20. Z jakého nejčastějšího důvodu vyhledáváte azylový dům:

- strava
- nocleh
- hygiena
- sociální pomoc a poradenství
- nepříznivost počasí

21. Jakým způsobem usilujete o znovu začlenění do společnosti:

- spolupracuji s azylovým domem
- sháním si sám práci
- nemám zájem o návrat
- sám si vyřizuji doklady

22. Které instituce Vám pomáhají:

- azylová zařízení
- Červený kříž
- sociální odbory
- příbuzní
- jiné (uved'te jaké)
.....

23. Jste spokojený se službami a podmínkami azylového domu:

- ano
- ne

24. Jsou pro Vás služby azylového finančně dostupné:

- ano
- ne

25. Jakou část financí máte měsíčně k dispozici:

- 100-1000
- 2000-3000
- 3000-5000
- 5000 a více
- žádnou

26. Které instituce Vám nepomáhají vůbec:

- azylová zařízení
- Červený kříž
- sociální odbory
- příbuzní
- jiné (uved'te jaké)
.....

27. Chcete prostřednictvím tohoto dotazníku sdělit něco společnosti nebo úřadům (můžete, ale nemusíte odpovídat):

.....
.....

28. Co si Vy sám o svém současném stavu myslíte (můžete, ale nemusíte odpovídat):

.....
.....

Mnohokrát děkuji za čas, který jste strávili při vyplňování tohoto dotazníku a věřím, že mi získané informace pomohou k naplnění cíle mé bakalářské práce.

Příloha č. 3

Příloha č. 4

Příloha č. 5

Moje setkání s bezdomovcem

Na základě mé bakalářské práce na téma Bezdomovectví jsem jako metodu zjišťování rozdál dotazníky, které byly součástí průzkumu bakalářské práce z důvodu zjištění stanovených předpokladů týkající se znovu začlenění osob bez přístřeší do běžného způsobu života.

Jak jsem se již zmínil v kapitole č. 7, jenž se zabývá průběhem průzkumu byly dotazníky mimo jiné rozdány v bývalém hotelu Máj na Severní Terasě v Ústí nad Labem, kde se v současné době zdržuje největší procento osob bez přístřeší.

Při rozdávání dotazníků jsem zde v jedné místnosti narazil na osobu jménem Josef. Z důvodu ochrany osobních údajů podle Zákona č. 101/2000 Sb., na ochranu osobních údajů, v platném znění bylo respektováno přání Josefa a jméno bylo záměrně vymyšleno.

S Josefem, kterému je okolo 35 let jsem se setkal poprvé v letech 1999 v souvislosti s mým výkonem povolání policisty obvodního oddělení Krásné Březno, Ústí nad Labem, kde jsem sloužil jako tzv. „okrskář“. V té době bylo Josefovi 24 let a bydlel u svého kamaráda v panelovém domě v ul. Matiční. Jedná se o čtvrť, kde se v té době zdržovala největší část rómské populace. Josef byl samozřejmě jede z nich a byl jedináček.

Josef se dopouštěl zpočátku drobné majetkové trestné činnosti týkající se krádeží zboží v obchodech, kde jsem se s ním také poprvé setkal. Samozřejmě, že se daný přestupek řádně zaevidoval a následně postoupil k dalšímu opatření. Tyto prohřešky se ze strany Josefa samozřejmě neustále stupňovaly a k tomu se přidaly zkušenosti s drogami, jejichž vlivu Josef postupně stále více propadal. Když jsem Josefa už po několikáté vyslyšel, začal jsem se více zajímat o to co ho vlastně k tomu vede. Josef nejdříve se mnou moc komunikovat nehodlal, ale já to z počátku bral tak, že s „policisty“ nechce mít nic společného, ale uplynulo opět několik dní a Josef byl zadržen při vloupání do motorového vozidla, kde odcizil autorádio. Opět jsem měl před sebou Josefa, kdy mi při výslechu sdělil, že ho to mrzí, že ukradl autorádio, ale potřeboval peníze na drogy. Více jsme spolu začali komunikovat, kdy jsem se dozvěděl, že Josef vyrůstal v dětském domově v okolí města Liberec, odkud neustále utíkal. Když opustil dětský domov z důvodu dospělosti začal si

vydělávat peníze drobnými krádežemi v obchodech. Po nějaké době začal brát drogy a peníze mu tudíž nestačily a tak začal vykrádat vozidla.

Josef samozřejmě ve své trestné činnosti pokračoval a také byl několikrát odsouzen k výkonu trestu. Vždy když byl propuštěn na svobodu se s ním dalo hovořit o běžných věcech a životě. Toto mu však vydrželo tři týdny, jelikož opět začal užívat drogy. Vzhledem k růstu tolerance drog začal Josef vykrádat osobní motorová vozidla, kde odcizil autorádio, které prodal a za peníze si zakoupil drogu pro vlastní potřebu. V několika případech také odcizil zaparkovaná motorová vozidla starší výroby, jelikož se potřeboval dopravit do jiného města. Zde odcizené vozidlo následně odstavil. Byl to neustálý kolotoč. Několikrát jsem se snažil s Josefem jeho situaci řešit, ale vždy to vydržel týden nebo čtrnáct dní a pak se to opakovalo. Takto Josef žil zhruba do třicátého roku svého věku. To jsem jej viděl naposledy. V té době jsem se již nacházel na službě kriminální policie a vyšetřování v Ústí nad Labem. Zhruba po třech letech od jeho dovršení 30- ti let jsem Josefa potkal na ulici, kdy mi podal ruku, slušně pozdravil a řekl, že už nekrade a že chodí na sběr. Hned mi bylo jasné, že asi žije na ulici, jelikož nebyl zrovna slušně oblečen a také mi to potvrdil s tím, že je ale spokojený a že už nebere ani drogy, čemuž jsem moc nevěřil. Je pravda, že zhruba 5 let nebyla zaznamenána závažná trestná činnost, které by se Josef dopustil s tím, že však drobné krádeže v obchodech byly evidovány.

V době kdy jsem prováděl dotazníkové šetření v bývalém hotelu Máj jsem byl překvapen, že jsem narazil zrovna na Josefa, který zde bydlel. Na nic nečekal a pozval mne dál. Já jsem samozřejmě neodmítl, ale spíše jsem ho požádal zda-li může vyplnit dotazník, který byl potřebný pro mé studium. Josef na nic nečekal a samozřejmě, že dotazník vyplnil. Následně mi pomohl při vyplňování dalších dotazníků u osob bez přístřeší, které zde bydlely.

Díky Josefovi se mi podařilo vyplnit větší množství dotazníků, které mi byly podkladem pro mou bakalářskou práci a troufám si říci, kdyby zde nebyl Josef, pochybuji, že by většina osob bez přístřeší takto spolupracovala. Samozřejmě, že jsem zde rozdál několik cigaret, ale s tím jsem také počítal.

Nakonec jsem Josefovi poděkoval a zároveň z jeho chování jsem poznal, že i on byl rád, že mne opět potkal.